

TOP¹⁴⁰

Transit: efektivní, konzistentní a kvalitní překlad

- ▶ Nižší náklady a menší časová náročnost na překlady a lokalizaci
- ▶ Rychlejší návratnost investice
- ▶ Pracovní platforma pro veškeré projekty v oblasti překladu a lokalizace ve všech formátech a ve všech jazycích
- ▶ Zajištění kontroly nad výsledky překladu a práce s terminologií
- ▶ Podpora standardních a výměnných formátů (např. pro projektové balíčky z SDL Trados, SDL WorldServer a MemoQ, XLIFF atd.)
- ▶ Flexibilní licenční modely (lokální licence, plovoucí licence, časově omezená licence, IaaS, SaaS)
- ▶ Celosvětová síť podpory
- ▶ Vysoká úroveň kvality překladu díky neustále dostupnému kontextu a terminologii
- ▶ Morfologická podpora pro více než 80 jazyků a jazykových variant
- ▶ Intuitivní práce s formátovacími znaky díky chytrému systému markupů
- ▶ Duální konkordantní vyhledávání jak ve výchozím, tak v cílovém jazyce
- ▶ Synchronizované náhledy pro všechny typy projektů
- ▶ Návrhy překladů z překladové paměti a systému strojového překladu ve stejném editoru
- ▶ Převod hlasového záznamu na text

www.star-group.net

paha@star-group.net

+420 233 355 377

+420 608 320 100

Obsah

Místo úvodníku – zpráva o činnosti JTP 2020–2021 <i>A. Diabová</i>	4
Jak na stres a Jeronýmovy dny 2021	5
Foto z obálky	5
Z translátologické bibliografie: <i>I. Čeňková</i>	6
Slovenský dabing a titulkovanie v premenách času (recenze publikace <i>Medzi úradníkmi a cudzincami</i>) <i>M. Kabát</i>	7
Cenotvorba v době pandemie	8
Půldenní workshop na téma: musí nás tlumočení stresovat? <i>K. Filgasová</i>	9
Valná hromada Jednoty tlumočnicků a překladatelů, z. s.	10
Budoucnost Národní soustavy kvalifikací pro tlumočnický českého znakového jazyka – potřebnost, rizika a možné aplikace v praxi. <i>P. Vysuček, F. a T. Curry, D. Prellová</i>	14
Problém posuzování kvality tlumočení <i>N. Hynková Dingová</i>	17
Drahomán Prize Ritě Lyons Kindlerové	19
Slovník roku	19
Můžeme v oblasti zprostředkované komunikace pro osoby se sluchovým postižením hovořit pouze o tlumočení, nebo existuje i překládání do znakových jazyků? <i>P. Vysuček, K. Pešková</i>	20
Překladatelé Severu a Nalezení v překladu	21
Jak zlepšit svůj tlumočnický výkon a udržet se „fit“ <i>D. Špinlerová</i>	22
JTP členem AVTE <i>M. Pošta</i>	25
XIX. medzinárodná konferencia Odborná komunikácia v zjednotenej Európe	26
Prohlídka kostela Krista Spasitele a na Barrandově a procházka Prokopským údolím <i>A. Šourková</i>	28
Dětský domov v Dolních Počernicích	30
Dále vyšlo (nebo vyjde)... <i>A. Šourková</i>	31

Zpráva o činnosti JTP 2020-2021

Na Valné hromadě JTP ji dne 19. 6. 2021 přednesla předsedkyně Amalaine Diabová.

Jaro 2020 - první lockdown

- Zavíráme sekretariát pro veřejnost a očekáváme brzký návrat k normálu. Scházíme se na VH v Kutné Hoře.
- Odesíláme dopis prezidentovi Hospodářské komory a druhý dopis ministryni financí – žádáme podpory a úlevy na zdravotním a sociálním pojištění.
- Přesouváme akce a školení na podzim.

Léto 2020 - rozvolnění

- V soutěži o nejlepší diplomovou a bakalářskou práci v oboru translologie (SOUND) zvítězila v kategorii bakalářských prací Bc. Nicolette Forr, s prací nazvanou *Terminologický management v praxi. Správa a digitalizace glosářů* a v kategorii magisterských prací Mgr. Marie Šindelářová, s prací *Dítě jako tlumočník*.
- V červnu pořádáme odložené kurzy *Korektury, revize* – tři běhy ještě prezenčně, čtvrtý už ne.
- Nizozemský kurz tlumočnického zápisu posouváme na další rok (o druhém lockdownu pak už na neurčito).
- Pokaranténní závěrečná 30. 6.
- „Vycházky za patronem“ se konaly dvě, v červnu oddíl JTP vyrazil do Tismic a Českého Brodu a v září do Mnichovic, Hrusic a Senohrab.
- Mše svatá za tlumočníky a překladatele se konala jako vždy v kostele sv. Petra na Petřském náměstí 30. 9. Při té příležitosti jsme P. Lukáši Lipenskému udělili čestné členství za dlouholetou duchovní péči o tlumočníky a překladatele.
- Zadáváme výrobu nových webových stránek.
- Vznikla pracovní skupina audiovizuálních překladatelů, alias titulkáři.

Vypracovala Standardy pro tvorbu titulků, připravuje kurzy, podcasty a pořady o titulování. JTP má zástupce v orgánech AVTE.

- Vyšla publikace *30 let JTP* od Elišky Bělouškové Zemanové, která na toto téma obhájila diplomovou práci na ÚTRL.

Podzim-zima 2020 - druhý lockdown

- pořizujeme nový notebook a licenci na Zoom.
- *Jarní balíček 2020* už vysíláme on-line jako *Podzimní balíček* na Zoom a FB. (cca 85 registrovaných účastníků).
- Paní sekretářka nastupuje plnohodnotný home-office.
- *Jeronýmovy dny* pátek a sobota on-line ve zredukované podobě (pátek v režii DGT) na Zoom a Youtube. (120 účastníků živě + 1 400 shlédnutí následně).
- Nabízíme členům možnost tlumočit on-line ze sekretariátu JTP – ten tak funguje jako zjednodušený „hub“ pro RSI.
- Adventní procházka do Kunratic, poslední prezenční akce v roce.
- Vzhledem k tomu, že i vydavatele slovníků postihla pandemická krize a málo toho vyšlo, prodloužili jsme soutěž Slovní roku na dvouletý cyklus.
- Nechali jsme přeložit a připomínkovat návrh normy ČSN ISO 18841 *Tlumočnické služby – obecné požadavky a doporučení* do češtiny se spolufinancováním ASKOT a KSTČR. Norma pak vyšla 1. 2. 2021.
- Do soutěže Františka Filipovského jsme vyslali Alenu Novotnou z pracovní skupiny titulkářů.
- Virtuální *Závěrečná* se konala 29. 12. na Zoom.

Jaro 2021 - stále v lockdownu

- Připojujeme se k dalším dvěma dopisům ministryni financí.
- IV. běh školení *Korektury a revize* se už musel konat na Zoom.

- *Digitální minimalismus* s Matějem Krejčím na Zoom pouze pro členy (35 účastníků).
- *Jarní balíček 2021* na Zoom a FB (85 účastníků).
- *Cenotvorba v době pandemie* s Magdalenou Čevelovou na Zoom (pro členy zdarma) – 40 účastníků.
- Zajišťujeme pro KSTČR vysílání jejich kurzů a pořadů ze sekretariátu JTP. Totéž nabízíme ČKTZJ.
- Zapojili jsme se do překladatelské soutěže studentů českého jazyka pořádané ÚJOP spolu s DGT. Edita nahrála velký příspěvek o JTP a o pravidlech překladatelství, jenž byl použit při předávání cen za nejlepší překlady. V příštích letech bychom měli stabilně figurovat jako partneři této soutěže.
- V květnu jsme opět otevřeli sekretariát pro veřejnost. Zatím jen středy od 11:00 do 15:00.

Po celou dobu jsme zastoupeni v *Pracovní skupině soudních tlumočnicků pro legislativu* a zajišťujeme zázemí – zasedačky na prezenční schůze, Zoom na neformální online setkání. Když bylo jasné, že budeme muset odložit VH plánovanou na březen 2021, kooptovali jsme Editu Jirákovou kandidující do výboru, aby se mohla zapojit do práce. V současné době nás také zastupuje v *Aplikační skupině soudních tlumočnicků* na ministerstvu spravedlnosti, jejíž členy ministryně Benešová jmenovala 1. 2. 2021 k řešení otázek spojených s aplikací nového zákona a vyhlášek. Skupina se k aktuálním otázkám schází se zástupci MSp přibližně jednou měsíčně.

Časopis *ToP (tlumočení-překlad)* vycházel pravidelně, jen s mírným pandemickým zpožděním.

Práce na terminologické databázi JTP pokračovaly i během pandemie, zapojilo se pět dobrovolníků z řad JTP, na databázi nadále pracují i studenti ÚTRL.

Byl to věru převratný rok, ale snažili jsme se adaptovat na nové podmínky co nejlépe.

AMALAINA DIABOVÁ
předsedkyně JTP

Musí nás tlumočení stresovat?

Jeronýmovy dny 2021

(půldenní workshop)

V sobotu 11. září 2021.

K-centrum, Senovážné náměstí 23, Praha 1
Pořádá Jednota tlumočnicků a překladatelů.

Hlavní témata:

Rozdíl mezi eustresem a distresem – který z nich nás motivuje, který paralyzuje.

Identita tlumočnicka (a identita obecně) jako zdroj eustresu i distresu.

Spojitosť mezi stresem a očekáváním.

Stres a dýchání – sympatikus a parasympatikus, polyvagální teorie.

Vypětí versus úsilí bez napětí.

Bližší informace na str. 9 a na adrese

<https://www.jtunion.org/akce/puldenni-workshop-na-tema-musi-nas-tlumoceni-stresovat/>

Letos snad již konečně off-line, na staré dobré adrese: K-centrum, Senovážné nám. 23, Praha 1.

Tentokrát v druhém listopadovém víkendu, čili v pátek 12. a v sobotu 13. listopadu 2021.

Program se připravuje a **věříme**, že tam opět každý najde něco zajímavého dle svého gusta.

Včas bude uveřejněn na našich webových stránkách: dev.jtunion.org/O-profesi/Akce

Foto z obálky

Mgr. Naďa Hynková Dingová, Ph.D., tlumočnice českého znakového jazyka, vyučující Filozofické fakulty UK v Praze na oboru čeština v komunikaci neslyšících, členka České komory tlumočnicků znakového jazyka, Jednoty tlumočnicků a překladatelů a Komory soudních tlumočnicků ČR. K tlumočení se dostala díky studiu v oboru Výchovná dramatika neslyšících na brněnské JAMU. Odborně se zabývá problematikou tlumočení a překladu českého

znakového jazyka (disertační práce Typologie chyb v tlumočení z češtiny do českého znakového jazyka, 2017). Je pravidelnou autorkou našeho časopisu a k tvorbě článků na téma českého znakového jazyka vede i své studenty, jejichž články též rádi publikujeme. Nejinak je tomu i v tomto čísle, v němž přinášíme celkem čtyři články týkající se ČZJ a témat s ním spojených. Autory jsou, mimo Naďu Hynkové Dingové, Petr Vysuček, Farah a Timothy Curry, Dana Prelová, Kateřina Pešková a Denisa Špinlerová. Všem autorům děkujeme a vám přejeme příjemnou a inspirativní četbu.

Z translatologické bibliografie

Babel, časopis Mezinárodní federace překladatelů FIT, roč. 67, č. 1, 2021. ISSN 0521-9744.

První číslo časopisu Babel z roku 2021 obsahuje šest odborných studií, zaměřených na řadu aktuálních otázek z teorie i praxe překladu, a to v různých kontextech a pro různé jazykové dvojice. Všechny si stručně projdeme.

V úvodním článku se *Gabriela Garrido* z univerzity v Buenos Aires ve své studii věnované genderové problematice v překladatelské praxi inspirovuje poznatky z deskriptivní translatologie i z překladové literatury. Vychází přitom z překladů zprávy Rozvojového fondu OSN pro Ženy (UNIFEM) a sleduje zde záměrné lingvistické i kontextové normy, jež mají zajistit diskurzivní rovnost mezi muži a ženami.

Ve druhé stati, jejíž autorkou je *Marie-Évelyne Le Polder* z univerzity v Granadě, se seznámíme s jejími didaktickými přístupy a návrhy pro zkvalitnění výuky překladu ekonomických a finančních textů v magisterském studiu na oboru překladatelství a tlumočnictví tamtéž. Své návrhy staví zejména na řadě cvičení spojených s pochopením a analýzou výchozího textu, na nácviku příslušných strategií a technik pro překonání překážek kognitivního rázu a na zásadách práce s oborovou terminologií, tak jak se to studenti naučili v kurzu „Terminologie“.

Ve třetím příspěvku *Yves Gambier* z univerzity ve finském Turku a *Ramune Kaspere* z Technologické univerzity v litevském Kaunasu píší o některých změnách, ke kterým dochází v oblasti překladu a jež jsou spojeny například s lokalizací, ale i s překlady od neprofesionálů, s překlady v médiích nebo i s tzv. *crowdsourcingem*. Většina těchto změn je spojena s nástupem nových informačních a komunikačních technologií, a proto i samotný koncept

překládání a práce s textem vyžadují nový pohled i přístup.

Ve čtvrtém článku se autorky *Vlasta Kučič* a *Natalia Kaloh Vid* z Univerzity ve slovinském Mariboru podrobně zabývají analýzou lingvistických a překladatelských strategií používaných ve slovinských překladech reklamních sloganů z oblasti automobilového průmyslu, na základě anglických či německých originálů. Vzhledem k tomu, že v odborné literatuře neexistuje jednotná definice reklamních sloganů,

autorky přicházejí s vlastní definicí v kontextu marketingové komunikace. Hlavním funkcí reklamy je, aby cílové publikum dostalo očekávané informace a aby reagovalo tak, jak si to přáli zadavatelé reklamy. Autorky srovnávají reklamní slogany z oblasti automobilového průmyslu se slogany a reklamami v jiných oborech – a to na úrovni fonologické, lexikální, syntaktické i sémantické – a dospívají k závěru, že automobilové reklamy jsou odlišné, zejména

proto, že i samotný segment automobilového trhu je specifický. Autorky ve své analýze vycházely z vědeckých základů translatologické teorie jednání Justy Holz-Mänttari a teorie skopos od Kathariny Reiss a Hanse Vermeera.

Pátá stať od *Szu-Wen Kung* z Národní Tchaj-wanské univerzity se zaměřila na podobnou problematiku, jako je zmiňována již ve třetím článku, tj. jak nové technologie ovlivnily proces překládání. Autor hovoří o novém obratu, ke kterému v této profesi díky

propojení překladu s informačními technologiemi dochází. Uvádí zejména online překlady s pomocí „technizovaného“ *crowdsourcingu*, jež se odehrávají na webu *TED Talks* prostřednictvím titulkovací platformy *Amara*. Jako zúčastněný pozorovatel podrobněji zkoumá, jak takovéto překlady online s využitím nových technologií probíhají a jak na to reagují uživatelé.

Šestý, poslední článek od *Antonia Jesúse Martíneze Pleguezuelose* z univerzity Complutense v Madridu se zamýšlí nad tzv. rozšířeným překladem a novými diskurzivními hranicemi v souvislosti s pohledem na lidské tělo v textu, jež boří normativní definice sexuality a sexuální orientace. Autor se odkazuje na feministická hnutí, na studie o LGBT i na teorii menšiny *queer*, tj. lidí, kteří se cítí být odlišní od většinově přijímaného konceptu heterosexuality. Analyzuje, jak se tyto skutečnosti odrážejí v současné překladatelské praxi.

PROF. PHDR. IVANA ČEŇKOVÁ, CSC.

Konferenční tlumočnice akreditovaná pro orgány Evropské unie, na Ústavu translatologie

FF UK garantka studijního oboru ruština, vedoucí Semináře teorie a didaktiky tlumočení a garantka magisterského studia Tlumočnictví, vedoucí postgraduálního kurzu Euromasters in

Conference Interpreting (EMCI)

čestná členka JTP

Medzi úradníkmi a cudzincami

Perez, Emília – Brezovská, Miroslava – Jánošíková, Zuzana: SLOVENSKÝ DABING A TITULKOVANIE V PREMENÁCH ČASU. Nitra: UKF, 2021. 123 s. ISBN 978-80-558-1700-2.

Thomas Mann vraj povedal: „Kto nepozná minulosť, nepochopí budúcnosť.“ A veru, predkladaná vedecká monografia sa nesie presne v tomto duchu – trojica autoriek na stav audiovizuálneho prekladu na Slovensku najskôr pozerá z diachrónneho hľadiska, ktoré im vytvára východisko na synchronný opis a výskum aktuálnej situácie a pohľad do možnej budúcnosti dabingu a titulkovania na Slovensku. A vlastne, keď už spomínam autorky, tie, myslím, v kontexte slovenskej translatológie, hlavne však audiovizuálneho prekladu, netreba vôbec predstavovať. Ak by však predsa táto potreba vznikla, tak **Mgr. Emília Perez, PhD.** je aktuálne vedúca Katedry translatológie na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre a veľmi aktívne a plodne sa venuje problematike audiovizuálneho prekladu doma aj v zahraničí, **PhDr. Mirka Brezovská** je viceprezidentka Európskej federácie audiovizuálnych prekladateľov (AVTE) a veľmi aktívna prekladateľka a úpravkyňa audiovizuálnych diel, **Mgr. Zuzana Jánošíková, PhD.** pôsobí na Katedre anglického jazyka a literatúry Trnavskej univerzity v Trnave a okrem audiovizuálneho prekladu sa zameriava aj na didaktiku cudzieho jazyka. Čitatelia si teda môžu byť istí, že sú v dobrých rukách popredných odborníkov.

Ale späť k monografii. Tá je rozdelená na tri veľké chronologické celky – minulosť, súčasnosť a budúcnosť audiovizuálneho prekladu na Slovensku.

Prvá veľká časť monografie sa orientuje na minulosť audiovizuálneho prekladu. Autorky sa zameriavajú na obdobie pred rokom 1989, éru 90. rokov 20. storočia a nakoniec na zlatú

éru dabingu a nástup titulkov. Takmer celou časťou čitateľa sprevádzajú ústne svedectvá praktikov danej doby, ktoré dokresľujú jednotlivé situácie a pohľady na dabing, úpravu, nahrávanie v štúdiu, ale napríklad aj cenzúru, ktorej diela v tom čase podliehali. Spomínané rozhovory autorky v kapitolách dopĺňajú teoretickými zdrojmi a pragmatickými súvislosťami, čím vytvárajú jazykový, kultúrny, prekladový aj technologický obraz doby. Čitateľ tak získava komplexnú predstavu o daných obdobiach, zasná sa do tajov tvorby dabingu technikami, ktoré sa dnes už nepoužívajú, dokonca sa dozvie aj o tvorbe fanúšikovského dabingu za éry Československa. Treba uznať, že ide asi o prvú publikáciu na Slovensku, ktorá takto podrobne popisuje audiovizuálny preklad spomínaných období, takže bude istotne tvoriť odrazový mostík pre ďalšie výskumy, ktoré sa budú zaujímať o rovnaké obdobie.

Druhá časť monografie sa presúva k súčasnosti a aktuálnym problémom, ktorými sa praktici a výskumníci audiovizuálneho prekladu na Slovensku brodia. Autorky samostatne analyzovali televízne vysielanie vybraných najsledovanejších slovenských televíznych staníc a vytvorili vzorku s 17 982 jednotkami. Tie delia do skupín podľa krajiny pôvodu a jazykového spracovania, pričom sa zameriavajú na potenciál dabingu v televíznom vysielaní. Rovnakú kvantitatívnu analýzu autorky vykonali aj na audiovizuálnych dielach v kino distribúcii. Porovnávaním jednotlivých výsledkov medzi sebou

a porovnávaním získaných výsledkov s inými prácami autorky odhaľujú (prekvapivé) poznatky o stave údajne dabingovej Slovenskej republiky. Zároveň vďaka týmto výsledkom dokážu autorky ponúknuť čitateľovi aspoň čiastočný pohľad do budúcnosti dabingu a titulkov na Slovensku (a čiastočne možno aj v Česku).

Pohľadom do budúcnosti audiovizuálneho prekladu sa už však dostávame do tretej, poslednej veľkej časti monografie. Autorky tu nazerajú za hranice „tradičných“ spôsobov vysielania a sústreďujú sa na streamovacie a video služby na požiadanie, reflektujú aktuálnu situáciu na trhu s týmito službami, na jednej strane ich podporu slovenčiny a na druhej strane dopyt po slovenčine v porovnaní s češtinou. Ku koncu sa autorky zameriavajú na problematiku dostupnosti médií v spojitosti s televíznym vysielaním a odhaľujú očakávateľný, no zároveň alarmujúci stav, v ktorom zároveň plnia požadované minimum, no o vysokej kvalite sa vždy hovoriť nedá.

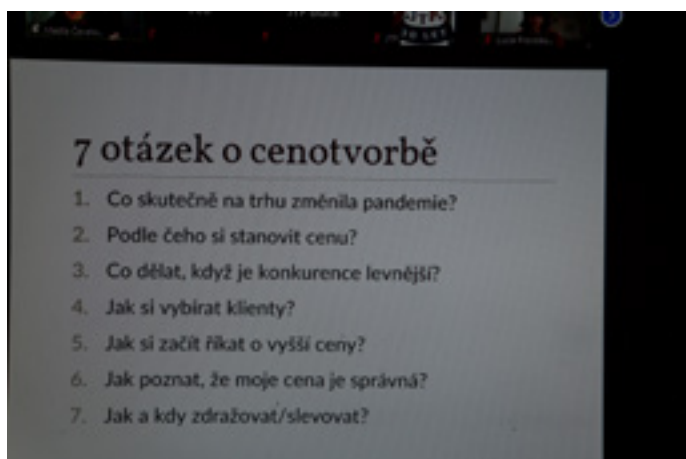
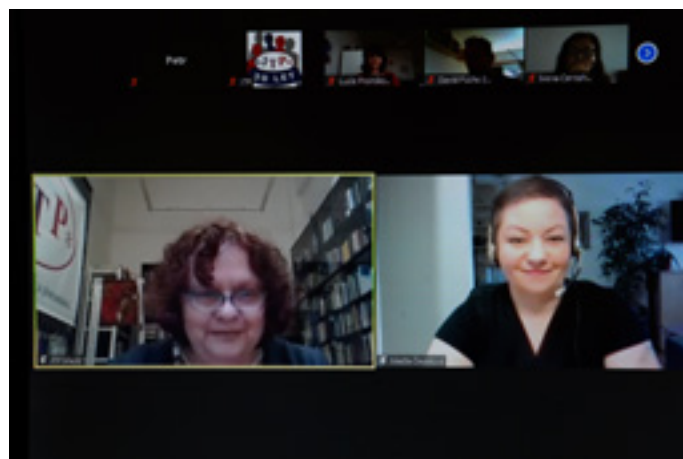
Ak si teda kladieme otázky, ako napríklad, či je Slovensko dabingová krajina, či je slovenský dabing lepší ako český alebo či video služby na požiadanie majú potenciál uplatnenia v takej malej krajine ako je Slovensko, predmetná monografia nám možno na všetky neponúkne explicitné odpovede, zato nás podrobnými analýzami, číslami a faktami, ktoré sú priamo zasadené do širších kultúrnych a spoločenských súvislostí nabádajú k ďalšej diskusii a k novým výskumom, pre ktoré tvorí monografia *Slovenský dabing a titulkovanie v premenách času* základ, aký sme na Slovensku dosiaľ nemali.

MGR. MARIÁN KABÁT, PHD.

Katedra anglistiky a amerikanistiky,
Filozofická fakulta Univerzity Komenského
v Bratislave

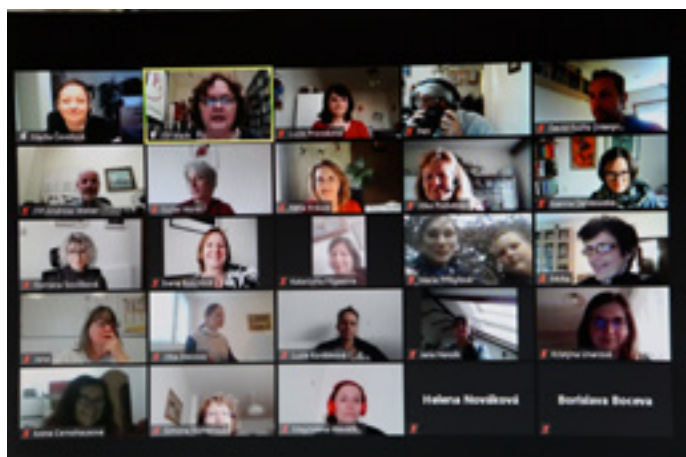
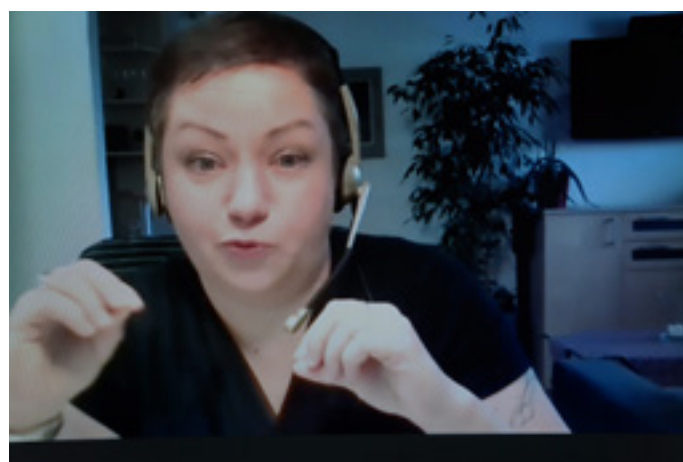
Cenotvorba v době pandemie

Dne 4. května 2021 jsme na platformě Zoom přivítali lektorku Mgr. Magdalenu Čevelovou, MBA, dle jejího vlastního vyjádření marketingovou čarodějnici, s jejím interaktivním online webinářem.

Pandemie koronaviru zamávala s podnikáním skoro všem. To, co dlouhá léta bez problémů probíhalo, najednou nefunguje. Trh se změnil a o spoustu věcí jednoduše přestává být zájem. Živé akce se přesouvají na internet. Lidé objevili výhody on-line prostředí a naučili se ovládat techniku, takže některé akce zřejmě na dálku už zůstanou. To byla některá z konstatování současného stavu. A lektorka nám poutavou, zábavnou a věcnou formou radila, jak na to vše jako tlumočnický či překladatelský zareagovat, a především, jak si nastavit ceny. Účastníkům pokládala další otázky a nacházela na ně řešení. Většina lidí v pandemických dobách zlevňuje – ale je to skutečně nutné? Je možné naopak zdražit? Co dělat s tím, že na trhu vznikly ořezané a méně kvalitní služby za nižší ceny?

S paní Čevelovou jsme domluveni na spolupráci i v budoucnu, dáme včas vědět, až se bude připravovat další akce.

PŮLDENNÍ WORKSHOP NA TÉMA: MUSÍ NÁS TLUMOČENÍ STRESOVAT?

TERMÍN KONÁNÍ sobota 11. září 2021,
14:00 až 18 hodin

Pořádá Jednota tlumočnicků
a překladatelů

MÍSTO K-centrum, Senovážné náměstí
23, Praha 1, místnost č. 16, přízemí

POČET ÚČASTNÍKŮ 20
Workshop se uskuteční za předpokladu,
že se přihlásí nejméně 8 osob.

Hlavní témata

Rozdíl mezi eustresem a distresem – který z nich nás motivuje, který paralyzuje. Identita tlumočnicka (a identita obecně) jako zdroj eustresu i distresu. Spojitost mezi stresem a očekáváním. Stres a dýchání – sympatikus a parasympatikus, polyvagalní teorie. Vypětí versus úsilí bez napětí.

CÍLOVÁ SKUPINA Tlumočníci všech jazyků, soudní tlumočníci, studenti, zájemci o profesi tlumočnicka.

Workshop zahrnuje 4 vyučovací hodiny po 45 minutách; přestávky budou vyhlášeny dle potřeby.

VYUČUJÍCÍ Michal Ginter, od r. 1992 konferenční tlumočnický jazyka anglického, polského a slovenského. V roce 1995 se stal členem Asociace konferenčních tlumočnicků, od roku 1998 je akreditován u tlumočnických služeb institucí EU. V letech 1999–2009 pravidelně hostoval při výuce budoucích konferenčních tlumočnicků v rámci EMCI na FFUK v Praze. V současnosti pracuje hlavně pro SCIC a tlumočnickou službu Evropského parlamentu v Bruselu.

CENA 1 600 Kč
SNÍŽENÁ CENA PRO ČLENY KST ČR, PŘEKLADATELE SEVERU A STUDENTY 1 300 Kč
SPECIÁLNÍ CENA PRO ČLENY JTP, ASKOT, ČKTZJ 1 000 Kč
Voda a drobné občerstvení v ceně.

Přihlášky posílejte e-mailem na:
jtp@jtpunion.org

Platba je možná v hotovosti na sekretariátu JTP v návštěvní době (pouze ve středu od 11 do 15 hod.) nebo převodem:

PLATBY Z ČESKÉ REPUBLIKY
č. ú. 2800245144/2010 FIO Banka
PLATBY ZE ZAHRANIČÍ
SWIFT/BIC FIOBCZPPXXX, IBAN:
CZ50 2010 0000 0028 0024 5144

Do zprávy pro příjemce uveďte své příjmení a heslo „STRES“. Společně s přihláškou pošlete i doklad o provedené platbě – stačí sken či xerokopie.

O zařazení do pořadníku rozhoduje datum platby v hotovosti nebo připsání na náš bankovní účet. Z organizačních důvodů žádáme osoby, které si přejí vystavit fakturu, o zaslání fakturačních údajů zároveň s přihláškou, jen tak můžeme fakturu poskytnout. Zahraničním subjektům však fakturu vystavit nemůžeme, vystavujeme pouze potvrzení o provedení platby. V případě odhlášení z účasti na workshopu méně než 5 dnů před jeho konáním nejsme z organizačních důvodů schopni účastnický poplatek vrátit.

Přihlášky a úhrady přijímáme do 31. srpna 2021.

V případě zázaku hromadných akcí podobného typu, nepočítáme s on-line variantou workshopu. Bude-li zrušen v souvislosti s epidemickou situací, kurzovné vrátíme.

Případné dotazy ohledně kurzů směrujte na Katarzynu Filgasovou:
katarzynaf@seznam.cz

Volební valná hromada Jednoty tlumočnicků a překladatelů, z. s.

Letos jsme se rozhodli, že valnou hromadu uspořádáme, až bude moci proběhnout prezenčně, proto se konala až 19. června 2021 na staré dobré adrese na Senovážném. nám. 23. Chtěli jsme však umožnit účast on-line i vzdálenějším členům a členkám a vše se tedy událo hybridně. Kdo se nezúčastnil na místě, mohl zaslat plnou moc, nebo se připojit přes zoom, v jehož rámci bylo zajištěno i hlasování.

Na úvod Tanya Quintieri (foto 1 – vlevo) představila nové a v současné době dokončované webové stránky, jichž je autorkou. Amalaine Diabová (foto 2) poté přednesla zprávu o činnosti, jejíž stručnou verzi najdete zde na straně 4. Petr Kautský (3) vzápětí seznámil přítomné a připojené s plněním rozpočtu za minulý rok a předložil ke schválení rozpočet na rok 2021. Zprávu revizní komise, kterážto navrhla valné hromadě udělení absolutoria odstupujícímu výkonnému výboru JTP, přednesla její členka Lenka Martinková (4).

Došlo na diskusi – diskutující museli přistoupit k věšáku, na němž umístěn smartphone, aby i účastníci na síti mohli vyslechnout jejich otázky a připomínky (5). U tohoto zařízení docházelo i k frontě diskutujících – na obr. 6 otec zakladatel a čestný člen JTP

Andrej Rády, za ním trpělivě čeká náš zaslužitelný knihovník Jan Hájek. Zapojení tří notebooků a dvou smartphonů, zajišťujících záběr řečníků, čelní pohled do sálu, vpouštění přihlášených účastníků do zoomu, obraz a zvuk diskutujících i boční pohled na účastníky, hlasování v zoomu, to vše propojené do vysílání, zajišťovala režie – Andreas Weber a Tomáš Svoboda (7).

Dále se představili kandidáti do výkonného výboru: Edita Jiráková (8), Tomáš Svoboda (9), Alena Šourková (10), Andreas Weber (11), do Rady JTP: Miroslav Pošta (12) a Monika Martinková (13), nově do revizní komise Barbora Stejskalová (14). Ne všechny kandidáty jsme stihli zvěčnit, za což se omlouváme.

Z poslední řady pozorně sledovaly dění členky volební, mandátové a návrhové komise – na foto 15 zleva Helena Giordanová a Eliška Boková, zatímco Pavel Trusina byl spokojen, že po dlouholeté práci v revizní komisi jej vystřídá Bára Stejskalová.

Foto č. 15 nám ukazuje téměř kompletní sestavu bafuňářů, **zvítězlivších** po litém volebním boji na následující tříleté období. Po oficiálním programu následoval tradiční večírek, všichni jsme si jej zasloužili. Hrou i zpěvem nás

oblažilo známé trio Multilingual Boys ve složení Filgas-Janda-Dufek (17).

A jak tedy dopadly volby pro období 2021–2024?

Do Výkonného výboru JTP (a současně do Rady JTP) byli zvoleni:

Amalaine Diabová do funkce předsedkyně JTP

Edita Jiráková do funkce místopředsedkyně JTP

Petr Kautský do funkce tajemníka a pokladníka JTP

Alena Šourková do funkce členky výboru JTP

Tomáš Svoboda do funkce člena výboru JTP

Andreas Weber do funkce člena výboru JTP

do Rady JTP byli dále zvoleni:

René Durčák

Katarzyna Filgasová

Gabriela Maria Ganczarczyk

Vladimíra Hudáková

Monika Martinková

Miroslav Pošta

a konečně přítomní dali své hlasy kontrolní a revizní komisi ve složení

Andrej Rády

Lenka Martinková

Barbora Stejskalová.

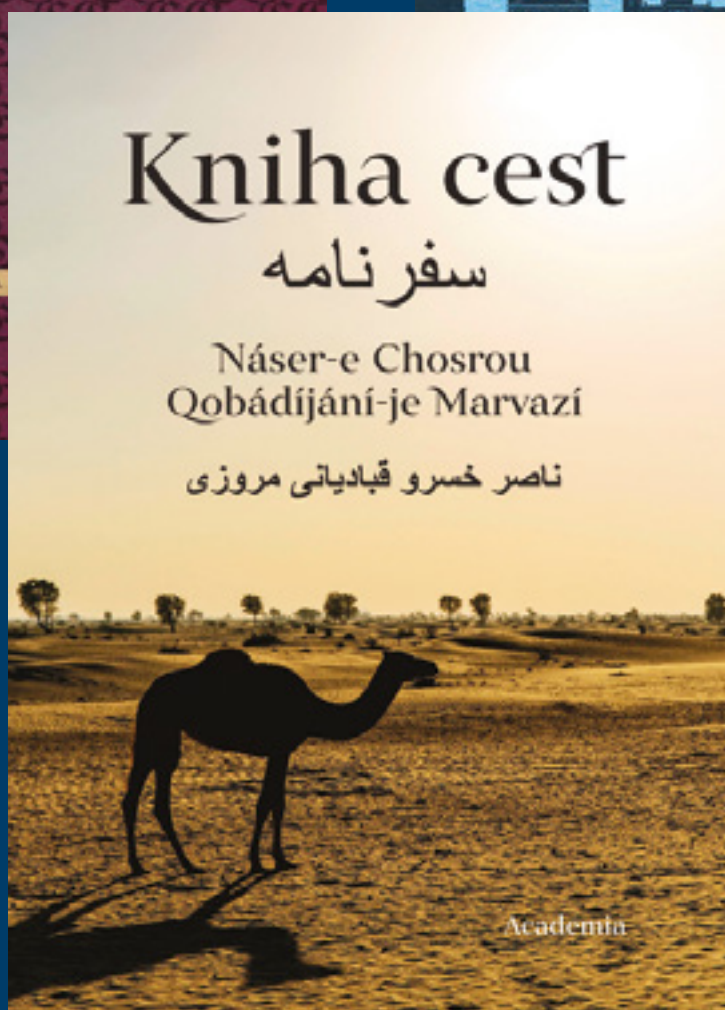
foto KATARZYNA FILGASOVÁ,
BARBORA STEJSKALOVÁ, PETR KAUTSKÝ

NOVINKY

NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

Budoucnost národní soustavy kvalifikací pro tlumočníky českého znakového jazyka – potřebnost, rizika a možné aplikace v praxi

Kdo to kdy pochopí?!

Byl prosinec 2013. Celý svět truchlil a projevoval úctu významné osobnosti Nelsona Mandely. Do centra pozornosti na pohřebním ceremoniálu se však dostalo tlumočení znakového jazyka. To, co se zde odehrálo, lze jen stěží nazvat tlumočením. Byla to řada náhodných gest, pohybů těla a výrazů obličejů, které nedávaly vůbec žádný smysl. To ovšem nebylo na první pohled patrné milionům slyšících lidí, co sledovali tento ceremoniál. Protože lidé, kteří tlumočení nepotřebují, nemohou poznat, zda jsou tato podivná gesta skutečným jazykem nebo ne. Oproti tomu Neslyšící sledující tuto „show“ okamžitě viděli, že se jedná o nesmyslný projev. Komunita Neslyšících po celém světě dala své zklamání otevřeně najevo.

Jak se mohlo stát něco takového na tak důležité události? Pravdou je, že podobné situace se stávají častěji, než si většina lidí umí představit. A je to komunita Neslyšících, která vždy vše vidí a rozpozná. Právě Neslyšící totiž denně přicházejí o informace.

Krátké nahlédnutí do zahraničí

V některých zemích existuje definovaný způsob, jak zjistit, zda je tlumočnický kvalifikován k tlumočení mezi znakovým jazykem a jazykem mluveným. Mají zde národní testovací systém, který stanoví minimální úroveň znalostí a ukáže nepoučené slyšící společnosti, jestli daná osoba má nebo nemá dovednosti nutné pro tlumočnickou práci. Takový testovací systém hodnotí celý proces tlumočení – kvalitu přenosu ekvivalentního významu v obou jazycích a kvalitu předání záměru mluvčích v konverzaci. Tlumočnický musí také rozumět kulturním rozdílům a příslušným etickým normám. Nejedná se o test jazykových kompetencí, protože znalost jazyka se automaticky nerovná tlumočnickým schopnostem.

V Rakousku se hned v prvních letech fungování tamní profesní organizace tlumočnicků rakovského znakového jazyka podařilo prosadit certifikační zkoušku administrovanou právě profesní organizací pro její řádné členy. Tato zkouška je uznávána a vyžadována veřejnými institucemi před najmutím tlumočnicka. Na certifikaci navazuje povinnost průběžného vzdělávání a možnost postihu při závažném porušení etického kodexu. Situace se v průběhu let proměnila existencí tří vzdělávacích programů pro tlumočnický rakovského znakového jazyka na vysokých školách. Absolventům pro jejich práci nyní stačí diplom bez nutnosti podstupovat zmíněnou certifikační zkoušku. Pokud se pro její absolvování přece jen rozhodnou, jsou absolventům vzhledem k jejich předchozímu studiu uznány teoretické části zkoušky a musí absolvovat pouze její praktickou část. Pokud uspějí, stávají se řádnými členy profesní organizace, což s sebou přináší určité výhody¹.

¹ Hanna Boesch, ústní sdělení 15. 5. 2021; více informací viz http://www.oegsdv.at/web/wp-content/uploads/PruefungsordnungOEGSDV_20101_b-3.pdf

V USA existují regionální testy v jednotlivých státech a celonárodní certifikační testy², které ukazují úroveň kompetencí tlumočnicka. Před absolvováním testu se často vyžaduje ukončené bakalářské vzdělání nebo vzdělání na srovnatelné úrovni. Prověrka zahrnuje písemný test znalostí a zkoušku ve formátu videa, jež hodnotí etické rozhodování a tlumočnické schopnosti prostřednictvím několika různých simulovaných tlumočnických situací.

Absolvování takového certifikačního testu je vyžadováno od každého, kdo chce pracovat jako tlumočnick, bez ohledu na to, jestli má tlumočnické vzdělání či nikoliv. Jednotlivé univerzity mohou vzdělávat různým způsobem, proto je potřeba standardizovaná zkouška, která hodnotí všechny stejně. Takový systém pak umožňuje neslyšícím i slyšícím klientům podat stížnost, jež někdy má vážné následky. Tlumočnickovi může být odebrána certifikace, pokud udělá nějaké zásadní pochybení nebo něco nezákonného.

Jak to vypadá u nás

Česká republika v současné době žádný takový testovací systém nemá. Vzdělávání tlumočnicků českého znakového jazyka u nás je omezeno procesem akreditace nových studijních programů. Jsme také limitováni počtem kvalifikovaných učitelů v této profesi a bohužel nás omezuje i nízký počet pracujících tlumočnicků. Vyškolení nové tlumočnick vyžaduje čas a není to snadné s tak malým počtem vzdělávacích příležitostí. Standardizovaný národní testovací systém by zlepšil kontrolu kvality a zvýšil důvěru, kterou klienti mají při objednávání tlumočnicka bez ohledu na to, kde se vzdělával.

NSK - Jak to všechno začalo

V roce 2014 se na Českou komoru tlumočnicků znakového jazyka (dále jen Komora) obrátilo Ministerstvo práce a sociálních věcí s prosbou aktualizovat kartu povolání Tlumočnicka českého znakového jazyka v Národní soustavě povolání (NSP). K vytvoření tohoto dokumentu oslovila Komora několik organizací a jejich slyšící i neslyšící zástupce, vzdělavatele, lektory, poskytovatele tlumočnických služeb i široké spektrum tlumočnicků (konkrétně Asociaci organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, Českou unii neslyšících, Ústav jazyků a komunikace neslyšících /FF UK v Praze/ a Institut neslyšících pro

specializované vzdělávání). Dokument popisuje pracovní náplň tlumočnicka, jaké je doporučené vzdělání a jaké má mít uchazeč o povolání kompetence. Zveřejnění dokumentu je provázáno se Zákonem o sociálních službách, respektive jeho novelou, která dosud nebyla schválena.

Při tvorbě se zjistilo, že některé kompetence v NSP jsou provázané s Národní soustavou kvalifikací (NSK), v níž nebyla dosud vytvořena kvalifikace pro naše povolání. Komora dostala nabídku ji vytvořit ve stejném složení spolupracujících organizací.

Filosofie NSK

Filosofie NSK se zdála pro naše potřeby více než vhodná. Vedle školní docházky je to další cesta k plnohodnotné profesní kvalifikaci, tj. uznání dovedností a znalostí bez ohledu na to, kde je uchazeč o povolání získal. A řešení funkční, pokud si za návrhem jednotné profesní kvalifikace bude stát velké množství organizací napříč republikou.

O tom, že by bylo dobré mít národní registr tlumočnicků, se v českém prostředí mluví již několik let. Národní testování formou zkoušky v NSK by tento proces uspíšilo, pro klienty by se tak zvýšila kvalita poskytovaných služeb a tlumočnick starší, v praxi působící bez odpovídajícího vzdělání, bychom podpořili – splnili by zkouškou zákonný požadavek na odbornou způsobilost.

Kámen úrazu

Možností ověření znalostí v NKS je více druhů. Přípravný tým nechtěl dopustit, aby si jednotlivé komise napříč republikou samy vytvářely testovací sadu pro jednotlivé uchazeče (různá obtížnost i různý styl hodnocení). Protože cílem bylo vytvořit jednotnou a objektivní zkoušku, jedinou možnou cestou bylo požadovat, aby testování podle standardu v NSK probíhalo tak, že autorizující osoby (resp. hodnotící komise) ověřují znalosti a kompetence uchazečů podle jednotné sady testových otázek a videí, jako je tomu například i u jiných povolání (i když méně časté, v roce 2014 například průvodci a strážníci). Tato sada testových úloh však dosud nebyla vytvořena. Nebyly na ni získány finanční prostředky od ministerstva (konzultováno s MPSV i MŠMT), ani se jednotlivým organizacím nepovedlo získat žádný projekt. Ano, vytvoření databáze je totiž finančně i časově náročné, ale je to vklad na mnoho let dopředu.

Všechny organizace (ač v jiných případech ne takto ve shodě), se shodly

na stejném názoru: dokud nebude vytvořena tato jednotná testovací sada, není možné za skupinu tvůrců zveřejnit kvalifikaci tlumočnicka českého znakového jazyka v NSK. Se zkouškou bylo počítáno i při připomínkování novely Zákona 108/2006 o sociálních službách, po vzoru zkoušky v USA, jako s jednou z možností, jak splnit odbornou způsobilost. A to především pro tlumočnick z praxe, kteří svou práci dělají dlouho a dobře, a nemají vysokoškolské vzdělání v oboru tlumočnickví českého znakového jazyka. Dovolit však každé komisi na různých místech v ČR vytvořit si vlastní testování by snaze ke zkvalitnění tlumočnických služeb pro neslyšící klienty nijak nepomohlo.

Sen o certifikaci pro všechny

Pokud se bavíme o možnostech řešení současné situace, je nejlepší rozhodnout se pro jednu povinnou certifikační zkoušku, jež by deklarovala základní úroveň, kterou tlumočnick musí bezpodmínečně splňovat pro to, aby dokázal odvést kvalitní práci. Zmíněná základní úroveň by však neměla klást přehnané požadavky. Měla by zajišťovat úroveň, na které bude tlumočnick bez obtíží schopen tlumočit běžné situace komunitního tlumočení. V případě, že by tlumočnick chtěl tlumočit v náročnějších situacích, např. na konferencích, u soudu nebo v dalších nadstavbových oblastech, bylo by třeba doplnit si i další vzdělání, jež by bylo adekvátní požadované oblasti. Na základní úroveň by však stačila orientace v základních všeobecných tématech a schopnost tlumočnick zvládnout situace v komunitní oblasti.

Povinná certifikační zkouška by nebyla podmíněná tlumočnickým vzděláním na vysoké škole, vyšší odborné škole, nebo vzděláváním v jiných kurzech. Je známo, že výuka tlumočnickví českého znakového jazyka není jednotná a probíhá pomocí rozdílných studijních programů s různou náplní. Jednotnou certifikační zkouškou by tak měli projít všichni tlumočnick bez ohledu na to, jestli či jakého vzdělání dosáhli, aby prokázali, že mají alespoň základní kompetence pro výkon tlumočnické profese.

Ze snu do reality

Takto nastavená jednotná zkouška by byla samozřejmě nejideálnějším řešením. Situace v ČR pro to ovšem není připravená, povinné testování by muselo být legislativně ukotveno v několika zákonných normách. Proto je třeba hledat další řešení. Jednou z možností, jak prokázat potřebné

² <https://rid.org/rid-certification-overview/>

kompetence, by tedy bylo dokončené vzdělání na vysoké škole nebo vyšší odborné škole v programu tlumočnickví českého znakového jazyka. Další možností, zejména pro tlumočnický s dlouholetou praxí v oboru, např. také pro CODA tlumočnický (tedy slyšící potomky neslyšících rodičů) a pro ty, kteří nemají možnost si dané vzdělání doplnit, by byla právě úspěšně složená zkouška NSK. Ta by měla udávat základní požadavky na kvalifikaci pro tlumočnickou profesi.

Jistota pro školy a poskytovatele sociální služby

Jednotná certifikační zkouška nebo zkouška NSK by do oblastí tlumočení ve školství a komunitního tlumočení přinesly především větší jistotu pro zaměstnavatele tlumočnicků. V případě tlumočení v oblasti školství potřebuje mít ředitel školy při najímání nových tlumočnicků jistotu, že jde o kvalifikované pracovníky. Svou kvalifikaci by mohli tlumočnické dokázat různým způsobem – absolvováním tlumočnického vzdělávacího programu nebo nějakého typu ověření tlumočnických znalostí a dovedností (NSK nebo jednotná certifikační zkouška). Pokud tlumočnické disponuje jedním z těchto osvědčení, pak si ředitel školy může být jistý, že vzdělávání neslyšících žáků a studentů skrze takového tlumočnicka bude na požadované úrovni. Je totiž vždy potřeba myslet na to, že tlumočnické ve vzdělávání je nezbytnou komunikační spojkou a že je potřeba, aby na daném místě s učitelé spolupracovali opravdoví odborníci. Je samozřejmé, že tlumočnické ve vzdělávání nemůže být ihned odborníkem ve všech jednotlivých oborech (například truhlář, zubní technik atd.). V takových případech bude vždy nutné následně si doplnit znalosti pomocí dalších kurzů, týmové intervize, či jiné nabídky vzdělávání v dané oblasti.

U komunitního tlumočení by nastavený systém fungoval podobně. V případě jednotné certifikační zkoušky či podmínek nastavených v NSK by zprostředkovatelé tlumočnických služeb v oblasti komunitního tlumočení měli opět možnost ověření, zda najímají kvalifikované pracovníky, schopné zvládnout náplň tlumočnické profese na základní požadované úrovni.

K čemu to může být dobré

Představme si tedy na chvíli, že všichni tlumočnické českého znakového jazyka splní nějaký druh ověření svých tlumočnických schopností (dokončení tlumočnického vzdělání nebo ověření kvalifikace jednotným testem). Tehdy

bude potřeba o nich vést centralizovaný registr, jenž bude právě tím zdrojem informací, který mohou využít nejen neslyšící klienti, ale i objednatelé tlumočení z veřejné správy, školství nebo soukromých firem. Otázkou je, která instituce by takový registr spravovala. Nabízí se řešení, aby instituce, co bude administrovat test (NSK nebo jednotná certifikační zkouška), měla pak zodpovědnost také za správu výsledků testu.

Na podmínky k certifikaci pak také navazuje i možnost odebrání certifikace v případě závažného porušení etického kodexu tlumočnicka znakového jazyka. Taková možnost zde dosud chybí. Národní registr může mít tedy i funkci etické komise s možností udělení různých stupňů postihů.

Každý, kdo se tlumočnickou profesí živí, ví, že tlumočnické se musí pořád učit. Je nutné neustále udržovat a zvyšovat svoji profesní úroveň. Na národní registr tlumočnicků tak může navázat i systém průběžného vzdělávání, kde si tlumočnické budou sbírat určitý povinný počet hodin profesního vzdělávání. To by mohlo vést k rozvinutí nabídky kurzů pro tlumočnický znakového jazyka. Nyní se nabídka řídí subjektivními požadavky samotných tlumočnicků a institucí, které je zaměstnávají, nebo s nimiž tlumočnické spolupracují. Pokud se budou dovedností a znalostí tlumočnicků testovat, bude také mnohem jasnější, na kterých oblastech by bylo dobré zapracovat a zdokonalit se.

Naděje umírá poslední

Na jaře 2022 by měly být hotové výstupy klíčové aktivity č. 5 projektu APIV A³, jež řeší Národní pedagogický institut ČR. Výstupem projektu by měly být popisy českého znakového jazyka referenčních úrovní A1-B2. Pro nás to bude znamenat krok směrem k testování jazykových kompetencí tlumočnicků českého znakového jazyka. Pokud se podaří zpracovat i jednotnou sadu testů NSK nebo se dokonce prosadí systém povinné certifikační zkoušky, budeme snadněji určovat, jaké jazykové i tlumočnické kompetence je potřeba podpořit. Testování tlumočnicků formou zkoušky NSK nebo jinou formou jednotné certifikace by tedy do budoucna byla jednoznačně dobrá zpráva. Pro neslyšící klienty, pro veřejné instituce i pro samotné tlumočnický. Znamenalo by to vzrůst počtu kvalitních tlumočnicků českého znakového jazyka.

V tomto článku jsme stručně představili kontext testování tlumočnicků a ukázali si, proč je testování potřebné. Provedli jsme krátký zahraniční

exkurz a popsali jsme dosavadní práci na NSK pro tlumočnický českého znakového jazyka. Odhalili jsme možná rizika, která spočívají v nejednotnosti testů NSK (což je převládající praxe zkoušek NSK u jiných povolání), v testování pouze tlumočnicků bez tlumočnického vzdělání a v neposlední řadě v neochotě státních institucí být gestorem pro NSK a potažmo i pro národní registr tlumočnicků. Podívali jsme se ale i na to, kolik dobrého by zkouška NSK přinesla české komunitě Neslyšících i samotným tlumočnickům. Neztrácíme tedy optimismus a doufáme, že NSK nebo jiná forma testování tlumočnických kompetencí se v budoucnu stane skutečností.

MGR. PETR VYSUČEK

absolvent Mgr. studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy – oboru Čeština v komunikaci neslyšících, doktorand Katedry speciální pedagogiky na Univerzitě Palackého v Olomouci, ředitel organizace Pevnost – Českého centra znakového jazyka, z. ú. (www.pevnost.com), tlumočnické mezinárodního znakového systému a neslyšící tlumočnické, předseda Expertní komise pro otázky vzdělávání při ASNEP, odborný oponent Národního pedagogického institutu České republiky

TIMOTHY CURRY M.S.

absolvent oboru Astrofyzika na University of Oklahoma v USA (B.S.), absolvent oborů Tlumočnickví amerického znakového jazyka (A.A.S.) a Americký znakový jazyk na Oklahoma State University Oklahoma City v USA (A.S.), absolvent oboru Pedagogika tlumočnickví znakového jazyka na University of North Florida v USA (M.S.), tlumočnické americký znakový jazyk / mezinárodní znakový systém / český znakový jazyk / anglický jazyk, vedoucí vzdělávacího programu VOŠ Tlumočnickví českého znakového jazyka v Hradci Králové

BC. DANA PRELLOVÁ

absolventka oboru Čeština v komunikaci neslyšících na FF UK v Praze, tlumočnické čeština / český znakový jazyk, členka České komory tlumočnicků znakového jazyka a Jednoty tlumočnicků a překladatelů

MGR. FARAH CURRY

absolventka oboru Sociální práce na FF UK v Praze, tlumočnické čeština / český znakový jazyk, předsedkyně České komory tlumočnicků znakového jazyka

³ <http://www.nuv.cz/projekty/apiva>

Problém posuzování kvality tlumočení

V případech znakového jazyka se při nastavování principů a způsobů tlumočení nejvíce řídíme požadavky klientů v konkrétních situacích. Není to nic ojedinělého. Při inspirování se odbornými doporučeními (Kopczyński 1980, Cokely 1986, Gile 1999, Kurz 2001, Wadensjö 2014) bychom došli k závěru, že i přes rozsáhlý výzkum v oblasti kvality tlumočení se výzkumníci do současné doby nedokázali domluvit na univerzálních, obecně přijímaných kritériích kvality tlumočení, která by byla aplikovatelná na tlumočení mluvených jazyků, natož pak na tlumočení pro neslyšící. Nemáme stále možnost odkázat na objektivní, přehledné a jednotně nastavené parametry posuzování kvality tlumočení.

Kvalitu je možné hodnotit z mnoha úhlů pohledu. Nám se jedná spíše o výsledný produkt tlumočení, spíše o příjemce tlumočeného textu a jeho porozumění a o samotnou komunikační interakci. Každé hledisko předpokládá jiná kritéria kvality. Navzdory různosti přístupů (např. Gile, Pio, Kopczyński, Pöchhacker) se odborníci

shodují, že minimálním standardem kvality tlumočení je zachování **věrnosti obsahu** zdrojového sdělení včetně adekvátního stylu a jeho pragmatického smyslu podmíněného situačním kontextem – **kritérium ekvivalentního účinku** (srov. Čeňková 2008).

Kvalita však není absolutní hodnota. Je podmíněna situačním kontextem, mnoha konkrétními situačními faktory, jejichž důležitost se může v dané situaci měnit (Kopczyński 1994: 88). Neexistuje jedna absolutní kvalita, ale několik pohledů na kvalitu podle okolností a uživatelů tlumočení. *Hlavní otázka by pro hodnocení kvality tlumočení měla znít: „Kvalita podle jakých kritérií, kde, pro koho?“* (Kurz 2001: 404).

Z výše uvedeného je zřejmé, že hodnocení výsledného produktu tlumočení pokrývají pouze určitý **aspekt kvality**. Pro mnoho badatelů je kvalita synonymem pro úspěšnou komunikaci a jediným spolehlivým měřítkem úspěšnosti je spokojenost klienta (Pöchhacker 2002: 97). Jiní badatelé s takovým stanoviskem nesouhlasí, protože spokojenost klienta řeší otázku kvality

pouze zčásti, a to především proto, že koncoví uživatelé tlumočení sice rozumí oblasti komunikace, ale ne tolik tlumočení, a kvalitu tudíž mohou posoudit pouze částečně. Klienti mohou většinou nejlépe posoudit srozumitelnost projevu tlumočnicka, nikoliv však kritérium věrnosti ve vztahu ke kvalitě, a to i přesto, že jsou s výslednou kvalitou tlumočení spokojeni (Chiaro, Nocella 2004: 381–382).

Dokážou si tedy klienti uvědomit, co je pro ně jako pro cílové příjemce tlumočeného sdělení „dobré“? Není to také tak, že *ne jednotlivým skupinám, ale přímo jednotlivcům vyhovuje vždy něco jiného? Jak kvalitu tlumočení v konkrétní situaci nastavit? Jak kvalitu dobře rozeznat? Jak kvalitu zpětně vyhodnotit a udělat z vyhodnocení nějaký obecně platný závěr? V kruzích tlumočnicků znakového jazyka je běžné pružně reagovat na aktuální požadavky klientů. Často se však setkávají s názorem, že samotní neslyšící klienti nejsou spolehlivými kritiky kvality tlumočení, neboť mnohdy nemají přístup ke zdrojovému sdělení v mluveném jazyce. V posledních letech tento*

handicap narovnáva možnost využit v některých oficiálních situacích (na konferencích, seminářích, besedách, přednáškách apod.) vedle služeb tlumočnických služeb (tlumočnický překlad). Klienti tak mají vedle sebe téměř doslovný překpis toho, co bylo řečníkem vyřčeno v mluveném jazyce, a tlumočnický překlad znakového jazyka. Bilingvní neslyšící tak mají velmi dobrou možnost kontroly kvality tlumočení ve smyslu doslovnosti, přesnosti. To však nezaručuje celkově dobrou kvalitu tlumočení.

Další významnou otázkou je, do jaké míry příjemci přetlumočené informace správně porozuměli (Kurz 2001: 403). V praxi je výkon tlumočnických znakového jazyka negativně hodnocen na základě subjektivních dojmů jednotlivých klientů a jejich osobního pocitu neporozumění. Klienti však vůbec nepřipouštějí, že by nerozuměli informaci, toto hodnocení vždy spojí s hodnocením výkonu tlumočnicka. Pokud mají pocit, že rozuměli, hodnotí výkon tlumočnicka podle individuálních suprasegmentálních rysů produkce jeho promluvy (plynulost, pauzy, živost mimiky apod.). Podobná situace je však i v mluvených jazycích. Schlesingerová (1997: 127) poukazuje na to, že plynulé přetlumočení může budovat falešné zdání vysoké kvality, třebaže značná část informace byla deformována nebo úplně chybí. Věrné, „kvalitní“ přetlumočení mohou příjemci naopak nesprávně vnímat jako chybné, i když nedostatky mohou vyplývat z „nekvality“ zdrojového sdělení. Ke stejnému závěru došla i Collados Aísová (1998: 335–336), která zdůrazňuje, že existuje značný rozdíl mezi skutečnou kvalitou a kvalitou vnímanou příjemci. Podobný názor sdílí i Gile (1991), jenž se domnívá, že příjemci tlumočení nejsou spolehlivými soudci kvality. Příjemci mohou posoudit způsob prezentace, ale nikoliv kvalitu tlumočení, a navíc je jejich „poslech“ značně selektivní: při poslechu se nezajímají o všechny informace, ale pouze o ty, které jsou pro ně relevantní, a zbývající části projevu nevěnují pozornost (Gile 1991: 198).

Tlumočníci jako poskytovatelé tlumočnických služeb by se přesto měli intenzivně zajímat o jazykové potřeby klientů a měli by se snažit jejich očekávání co nejlépe naplnit.²

Klienti se mohou měnit a s nimi i jejich potřeby (neslyšící klienti, slyšící klienti, organizátoři akcí, řečníci na akcích). Každá skupina klientů tlumočnických služeb má jiná očekávání a preference, které se nikoliv jen výjimečně mohou velmi lišit od očekávání tlumočnicků. Pokud jde o tlumočnicka, shodný pro všechny typy respondentů je požadavek na to, aby byl empatický a zároveň spíše „nenápadný“. Většina klientů také odmítá možnost shrnutí obsahu sdělení řečníka a výraznějších zásahů tlumočnicka do obsahu sdělení (Dingová 2009).

V oblasti komunitního tlumočení však příjemci naopak častěji očekávají aktivní přístup tlumočnicka a ponechávají mu větší prostor pro zpracování sdělení. Zcela automaticky se předpokládá, že komunitní tlumočnicka bude např. zjednodušovat, sumarizovat, vysvětlovat či přidávat informace (Dingová 2009).

Očekávání se mění také podle vzdělání, věku a pohlaví klientů. Mladší klienti požadují „úplně“ přetlumočení všech informací, starší dávají přednost přetlumočení pouze těch nejdůležitějších. Téměř všichni neslyšící klienti požadují co největší synchronizaci s mluvcem (s lékařem, úředníkem, vyučujícím apod.), aby mohli reagovat na zdrojové sdělení ve stejný okamžik jako příjemci zdrojového jazyka. Neslyšící klienti se často domnívají, že každá velká pauza nebo příliš velký odstup od mluvcem automaticky znamená ztrátu informací nebo nepřesnost (Dingová 2009).

Kopczyński (1994) ve své studii zaměřené na faktory pro hodnocení kvality tlumočení mluvených jazyků uvádí, že mluvčí (přednášející) a příjemci (studenti) shodně označili za důležitější obsah než formu tlumočení, a to konkrétně podrobné přetlumočení obsahu, terminologickou přesnost a plynulost přetlumočení (příjemci

k plynulosti ještě připojili styl). Mluvčí i příjemci vyhodnotili, že nepřesná terminologie by napovídala o snížené kvalitě tlumočení, mluvčí ještě přidali příliš obecný obsah, tj. nepřesné přetlumočení obsahu. U příjemců byla situace odlišná. Po nepřesné terminologii jako největší chybě, snižující kvalitu tlumočení, nejčastěji uváděli nedokončené a negramatické věty. V tomto případě jsou však nároky na tlumočení ovlivněny požadavky mluvčích a příjemců v oblasti konferenčního tlumočení.

Je tedy zřejmé, že vyhovět všem požadavkům a očekáváním různých skupin příjemců a klientů v nejrůznějších typech komunikačních situacích je téměř nemožné, a proto je tlumočnicko často nucen volit mezi protichůdnými cíli: věrnost zdrojovému sdělení, nebo srozumitelnost pro příjemce (odborný text, např. návod na používání pračky); gramatická správnost, nebo přesnost ve smyslu doslovnosti (např. popis zapojení pračky, který bude ve znakovém jazyce výrazně ikonický, a nebude tedy následovat lineárně plynoucí zdrojový text); kulturní „uhlazenost“, či úplnost informace (např. zachování snahy o flirt a vyjádření náklonnosti k zákaznici ze strany prodáváče) (srov. Kalina 2005: 772).

Kvalitu tlumočení výrazným způsobem ovlivňují také faktory dané samotným mluvčím, jež tlumočnicko ovlivnit nemůže (vysoké tempo, monotónní intonace, pauzy, rychle čtený projev s vysokou informační hustotou). Proto za kvalitu tlumočení odpovídá částečně i řečník, stejně jako ostatní účastníci zapojení do komunikativní situace. To však podle našich zkušeností není jasné cílovým neslyšícím příjemcům, kteří veškerou odpovědnost za kvalitu tlumočení přisuzují jen tlumočnickovi. Na druhé straně tlumočnicko, který tlumočí do znakového jazyka, má při tlumočení monotónního projevu k dispozici repertoár výrazově pestřejších prostředků, než jsou v mluveném jazyce, aniž by se vědomě musel snažit cílový projev jakkoliv oživit (znakový jazyk je vizuálnější než jazyk mluvený, tím více upoutává pozornost a je „zajímavějším“ na pohled).

Součástí situačního kontextu jsou i existující normy interakce a tlumočení v rámci určité jazykové komunity (Kopczyński 1994: 89). Určité situace mohou vyžadovat „zásahy“ do tlumočení ze strany tlumočnicka. Podle Kopczyńského (1994: 89–90) zůstává otázkou, jak daleko může tlumočnicko jako „bikulturní expert“, který vědomě upravuje cílové sdělení nebo do něj zasahuje, při úpravách zdrojového sdělení zajít, aniž by se dopustil chyb. Nutno zdůraznit, že nerovné postavení

¹ Simultánní překpis mluvené řeči je doslovný překpis z náslechu v reálném čase do psané podoby pro osobu/osoby se sluchovým postižením. Používá se na skupinových akcích. Je jedním z deseti dorozumívacích prostředků, které jmenuje zákon č. 155/1998 Sb. ve znění zákona č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Neslyšící a hluchoslepé osoby mají právo svobodně si zvolit z komunikačních systémů uvedených v tomto zákoně ten, který odpovídá jejich potřebám.

² Česká komora tlumočnických znakového jazyka realizovala od října do prosince roku 2010 online kvantitativní výzkum, který se týkal spokojenosti neslyšících s kvalitou tlumočnických služeb poskytovaných na území všech krajů České republiky. Důvodem pro realizaci tohoto výzkumu byla snaha zkvalitnit tlumočnické služby pro neslyšící a skutečnost, že ačkoliv jsou u nás tlumočnické služby poskytovány mnoha subjekty a institucemi, dosud nebyl zpracován žádný objektivní průzkum podobného typu. Z výsledků výzkumu jednoznačně vyplývá, že neslyšící klienti nejsou se současnou kvalitou tlumočnických služeb spokojeni a pociťují potřebu vyššího počtu kvalitních tlumočnicků.

mluvčích a odlišné kulturní a společenské normy mohou být pro tlumočnický významným zdrojem napětí a stresu (Alexieva 1997: 232). Komunita českých neslyšících patří ke komunitám, které musí neustále bojovat o svou pozici ve většinové společnosti, musí neustále obhajovat své rovné postavení, své schopnosti a dovednosti. To se odráží na atmosféře většiny tlumočených situací, v nichž se tlumočnický znakového jazyka především při komunitním tlumočení nachází. Ve většině případů se jedná o emočně vypjaté situace, v jejichž důsledku se tlumočnický dostává do stavu nepříjemného stresu, v němž je navíc vystaven vysokým nárokům na kvalitu svého výkonu.

Za výstup kvalitního tlumočení považujeme text, který se obsahově neliší (nebo liší jen minimálně) od

zdrojového textu a respektuje požadavky neslyšícího adresáta na formu cílového textu.

Použitá literatura:

BARIK, H. C., 1971. A Description of Various Types of Omissions, Additions and Errors of Translation Encountered in Simultaneous Interpretation. In: LAMBERT, S.; MOSER-MERCER, B., ed. *Bridging the Gap, Empirical Research in Simultaneous Interpreting*.
BARIK, H. C., 1975/2002. Simultaneous Interpretation. Qualitative and linguistic data. In PÖCHHACKER, F.; SHLESINGER, M., eds. *The Interpreting Studies Reader*.
ČENKOVÁ, I., 1980. *Shody a rozdíly mezi překladatelským a tlumočnickým procesem*.
ČENKOVÁ, I., 1988. *Teoretické aspekty simultánního tlumočení*.
ČENKOVÁ, I., 2008. *Úvod do teorie tlumočení*.
GILE, D., 1987. Les exercices d'interprétation et la dégradation du français: une étude de cas.
GILE, D., 1991. Methodological Aspects of Interpretation and Translation Research. In: LAMBERT, S.; MOSER-MERCER, B., eds. *Bridging the Gap, Empirical Research in Simultaneous Interpreting*.

GILE, D., 1995. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*.
GILE, D., 1997. Conference Interpreting as a Cognitive Management Problem. In: DANKS, J.; SHREVE, G. *Cognitive Processes in Translation and Interpreting*.
GILE, D., 1999. Testing the Effort Models' tightrope hypothesis in simultaneous interpreting.
GILE, D., 2001. Interpreting Research: What you never wanted to ask but may like to know [online]. *Communicate*, č. 11. [Cit. 2015-08-10].
GILE, D., 2009. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*.
GILE, D., 2011. Errors, Omissions and Infelicities in Broadcast Interpreting. In: ALVSTAD, C.; HILD, A.; TISELIUS, E., ed. *Methods and Strategies of Process Research: Integrative approaches in Translation Studies*.
KOPCZYŃSKI, A., 1980. *Conference Interpreting. Some linguistic and communicative problems*.
KOPCZYŃSKI, A., 1994. Quality in Conference Interpreting: Some pragmatic problems. In: LAMBERT, S.; MOSER-MERCER, B., eds. *Bridging the Gap, Empirical Research in Simultaneous Interpreting*.
MGR. NAĎA HYNKOVÁ DINGOVÁ, PH.D.

Drahomán Prize Ritě Lyons Kindlerové

23. 4. 2021 proběhlo v Kyjevě slavnostní vyhlášení 1. ročníku mezinárodní ceny za překlad z ukrajinštiny **Drahomán Prize**. Z 27 nominovaných byla mezi nejlepší vybrána naše dlouholetá členka **Rita Lyons Kindlerová**, překladatelka do češtiny a neúnavná propagátorka ukrajinské literatury. Oceněn byl její překlad obsáhlého díla Volodymyra Vjatrovyče *Ukrajinské 20. století. Utajované dějiny* (728 stran). V roce 2020 jej vydalo nakladatelství Academia. Srdečně blahopřejeme!

Slovník roku dvouletý

Slovník roku je soutěžní a propagační akcí Jednoty tlumočnicků a překladatelů. Každoročně jsou v ní hodnoceny různé druhy slovníků (překladové, výkladové, biografické, právní, elektronické aj.) a encyklopedií. V roce 2019 dosáhla již svého 27. ročníku, ale tak jako mnoho jiných oblastí, i tu vydavatelskou v loňském roce citelně postihla koronavirová pandemie. Titulů slovníkových a encyklopedických (a nejen jich) vycházelo málo, a tak by mnohé z kategorií nemohly být hodnoceny, protože v každé musí být přihlášeno minimálně pět titulů, aby o nich porota mohla vůbec rozhodovat.

Rozhodli jsme se proto prodloužit hodnocené období z jednoho na dva roky a v současném období tedy probíhá „dvouročník“ 2020–2021, o jehož laureátech bude odborná porota rozhodovat v lednu 2022.

Na našem webu si můžete prohlédnout 27 titulů přihlášených do uzávěrky tohoto čísla:

dev.jtpunion.org/Souteze/Slovník-roku

Na následující adrese pak můžete zhlédnout minulý ročník i celou historii soutěže.

dev.jtpunion.org/Souteze/Slovník-roku/Seznam-slovníku-2020-2021

Můžeme v oblasti zprostředkované komunikace pro osoby se sluchovým postižením hovořit pouze o tlumočení, nebo existuje i překládání do znakových jazyků?

Cílem článku je představit problematiku *převodu* psaného textu do (českého) znakového jazyka a odpovědět na otázku, **zda je možné hovořit o překládku do znakových jazyků.**

V souvislosti se znakovými jazyky se tradičně hovoří o tlumočení, neboť **znakové jazyky nedisponují psanou formou**, se kterou je překlad spojován (Frishberg, 1990, s. 18) a je tím vymezován proti tlumočení: například podle Mezinárodní asociace konferenčních tlumočnicků (International Association of Conference Interpreters – AIIC) je tlumočení spojeno s převodem z **mluveného** výchozího jazyka do jazyka cílového, jehož forma je **také mluvená** a překlad je převodem z výchozího jazyka, který má **formu psanou, do psané formy** jazyka cílového.

O převodu psaného textu do českého znakového jazyka (ČZJ) natočením na video (a umístěním např. na webovou stránku) se někdy uvažuje jako o **tlumočení na záznam**, možná na základě zkušeností s tzv. **tlumočením z listu**, kdy je také zdrojový text psaný a cílový text mluvený, což by – co se formy jazyka týká – v zásadě odpovídalo naší situaci.

Velký rozdíl, na jehož základě se k označení **tlumočení na záznam** nekloníme, je, že při **tlumočení z listu** je **převod prováděn do formy mluvené „v reálném čase“** (Čeňková, 2008, s. 23), což naší situaci neodpovídá.

Pro názornost si přiblížíme (zjednodušeně) proces převodu psaného textu do znakového jazyka na záznam. Jako ukázkou můžeme použít rozsáhlý

elektronický materiál *Výuka českého jazyka pro žáky se sluchovým postižením – čeština jako druhý jazyk* na portálu RVP.CZ, který je bilingvální – celý materiál je v psané češtině, u jednotlivých jeho částí jsou videa v ČZJ:

V první fázi projde textový materiál, v tomto případě výukový text, jakýmsi redakčním čtením, kdy je rozdělen (tzv. rozparcelován) na kratší úseky přibližně na úrovni odstavců, neboť není funkční překládat delší textové úseky a videa se vytváří přibližně v délce 1,5-3 minuty (viz obrázek 1).

Na obrázku je vidět elektronická verze metodiky, fialově podbarvenému odstavci odpovídá video v českém znakovém jazyce – v pravé části stránky.

https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?r=AUCXFwQSwfPOjCh4u0yR#nadpis-0

2 Jazykové vzdělávání žáků se sluchovým postižením podle preferovaného jazyka
Anna Cíchová Hronová – Pavlína Marešová

V první kapitole této publikace byly formulovány principy, z nichž vycházíme a na jejichž základě přistupujeme ke vzdělávání žáků se sluchovým postižením. Jedná se o kulturně lingvistický pohled na hluchotu. V popředí máme předkládané koncepte vzdělávání dítěte se sluchovým postižením stojí jazyk, tedy jazyk, který si dítě osvojuje jako první (český jazyk nebo český znakový jazyk) a který v komunikaci tvoří v tvář preferuje. Tento přístup podporuje také současná česká školská legislativa. (K tomu bližší kapitola 1 Jazykové vzdělávání dětí a žáků se sluchovým postižením: Koncepte.)

Stručně znovu shrneme, že prováděcí předpis čili vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, (§ 6, odst. 1; dále jen vyhláška č. 27/2016 Sb.) ukládá školám, které vzdělávají žáka/žáky se sluchovým postižením, povinnost zajistit žákovi vzdělávání „v takovém komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám, přednostně v tom, jehož užívání žák preferuje“. (Více informací zde.)

Nový školský zákon klade nové požadavky na vzdělávání žáků se sluchovým postižením. Nově musíme promyslet také to, jak zorganizovat jazykové vzdělávání žáků, abychom dostali povinnosti uložené zákonem, nastavili vzdělávací proces každého jednotlivého žáka funkčně, efektivně a vytvořili takový systém vzdělávání, ve kterém bude žák moci dosáhnout maximálních studijních výsledků.

2.1 Výchozí situace

Jak již bylo uvedeno výše, neslyšící žáci se v současné době mohou vzdělávat na různých školách za různých organizačních podmínek. V předcházející kapitole jsme podrobně shrnuli problémové oblasti vzdělávání těchto žáků. Školy zřízené podle § 16, odst. 5 školského zákona vytvořené za účelem vzdělávání žáků se sluchovým postižením zohledňují skutečnost, že vzdělávají žáky různé preference jazyka s různou etiologií sluchového postižení a odlišnou kompetencí jak v českém, tak českém znakovém jazyce (k tomu viz také kapitola 6 *Jazykové kompetence v češtině v naukových předmětech ve vzdělávání neslyšících žáků se sluchovým postižením*). Žáky se sluchovým postižením v kombinaci s dalšími druhy znevýhodnění, žáky s velmi odlišným sociálním a kulturním zázemím – cizince, děti romského původu, děti z dětských domovů, ale také děti s narušenou

Vídeo v českém znakovém jazyce

Jak používat tuto publikaci

Tisk této kapitoly v PDF

Zpět na rozcestník

Následně je řešena technická stránka převodu do ČZJ, která se týká (1) technických parametrů videí (formát, rozlišení atd.), (2) grafické podoby videí (barva pozadí, oděv, umístění loga či jiných grafických a dalších prvků do videa atd.) a (3) způsobu zobrazování a uložení videa.

Poté následuje fáze (A) přípravy převodu do ČZJ a (B) natočení převodu v ateliéru. V těchto fázích prochází text klasickou translatologickou analýzou, vzniká pracovní video v ČZJ, které je připomínkováno po stránce jazykové i obsahové a následně je v profesionálně vybaveném ateliéru na základě podkladů natočeno. Jeho konečná podoba je opět kontrolována po stránce jazykové i obsahové a v případě nalezení chyb je video přetočeno. Po všech kontrolách je předáno k postprodukcí, v poslední fázi se videa kontrolují už vložená do finálního prostředí (v tomto našem příkladu na webu RVP.cz)

Jak je patrné především z fází A a B, **nejedná se o převod v reálném čase jako u tlumočení z listu**, ale o převod, jenž je možno editovat a upravovat (nejen drobně korigovat jako u tlumočení). Následně prochází dalšími kontrolami, ať již kontrolou dvojjazyčnou (obsahovou), tak jednojazyčnou (gramatika a styl). Z hlediska času zpracování odpovídá způsob převodu

překlada, liší se ale v tom, že při převodu do českého znakového jazyka má fáze vzniku překlada dvě části – dochází nejdříve k fázi přípravy a následné prezentace, neboli produkce překlada (natáčení na kameru). Na rozdíl od překlada mezi dvěma psanými texty, kdy je překlad cílového textu zaznamenán (produkován) přímo.

A přestože prvním (a často i jediným) uváděným faktorem rozlišujícím mezi tlumočením a překladem je **forma jazyků**, mezi nimiž k převodu dochází a v případě českého znakového jazyka, který psanou podobou nedisponuje, kritérium pro překlad z hlediska formy tedy není splněno, kloníme se k tomu, aby byl označen jako překlad právě z důvodu procesu převodu, respektive, aby se i v **případě převodu do znakových jazyků mezi procesem překlada a tlumočení rozlišovalo**. Tento náš názor je v souladu i s kolegy, kteří se věnují translatologickým otázkám jazyků znakových (např. Stone, 2009). I oni považují za velmi podstatné přemýšlet o těchto činnostech (profesích) odděleně, protože kladou trochu jiné nároky na tlumočnický a překlada.

Posledním relevantním faktorem je **přítomnost či nepřítomnost adresáta** při převodu. Zajisté vznikají i videa, která jsou tlumočením na záznam,

např. Události v České televizi, kde adresáti také nejsou fyzicky přítomni. Předpokládá se však, že Události adresáti sledují buď v reálném čase, nebo v čase bezprostředním po odvysílání a není zde tedy nutné tolik pracovat např. s tím, že převod vzniká (někdy) v novém kontextu atd. Stejně tak jako u tlumočení a překlada jazyků mluvených bychom i my měli být „přísnější“ v hodnocení videí překlada, než tlumočených. Za zásadní považujeme, aby překlada – tj. osoby, které překlad připraví a pak na kameru prezentují – byly osoby Neslyšící, tj. rodilí mluvčí cílového jazyka. Neboť stejně tak postupují překlada (např. beletrii) jazyků mluvených – častější je překlada do svého jazyka mateřského. Opět je zde třeba zdůraznit, že podmínka, aby autor překlada byl neslyšící, je podmínka podstatná, nikoliv však jediná.

PETR VYSUČEK

KATEŘINA PEŠKOVÁ

Autoři článku pracují ve společnosti

Deaf Friendly

www.deaffriendly.cz

Doporučená literatura:

ČENKOVÁ, I. 2008. *Úvod do teorie tlumocení*. Praha: ČKTZJ.

FRISHBERG, N. 1990. *Interpreting: An introduction*. Silver Spring, RID.

STONE, C. 2009. *Toward a deaf translation norm*. Washington, D. C.: Gallaudet University Press.

Překlada Severu a Nalezení v překlada

Překlada Severu uspěli s žádostí o grant z Fondů EHP a Norska. Projekt zaměřený na posilování kapacit profesních organizací by měl v následujících dvou letech přispět ke zlepšení situace literárních překlada. Partnery jsou na české straně Obec překlada a Jednota tlumočnicků a překlada, ze zahraničí se účastní čtyři asociace z Norska a dvě z Islandu.

Více informací v tiskové zprávě, která je k dispozici na webu OP.

Na svém YouTube kanálu, Facebooku i na kanálech Českého literárního centra spustili též seriál nazvaný *Nalezení v překlada*, týdenní, vždy asi desetiminutový videotutoriál, který má pomoci zejména méně zkušeným kolegům, aby se zorientovali na trhu a nenarazili na některá úskalí číhající

na začínající překlada. Jde o témata jako uzavírání licenčních smluv, redakce literárního překlada, užitečné informační zdroje, honoráře a podobně. Více na: https://www.youtube.com/playlist?list=PLT8pOX3WtH_V4kTTaVwJPj-u3WCcnoBbB

zdroj: ZPRÁVY OBCE PŘEKLADATELŮ

<http://www.obecprekladatelu.cz/zpravy-op.htm>

Jak zlepšit svůj tlumočnický výkon a udržet se „fit“

Dokončením studia učení zdaleka nekončí. Alespoň pro tlumočníky znakového jazyka. Tlumočnická profese obnáší velkou přípravu a také celoživotní sebevzdělávání. Roky studia nám dají spoustu cenných informací především v podobě teorie, ale samotné tlumočení vyžaduje znalosti širší, praktické, jež musíme postupně získat. Každý tlumočník, ať už mluvených nebo znakových jazyků, začíná tzv. od nuly a je jen na něm, aby se ve své profesi zlepšoval a jeho výkon byl kvalitní. „Všeobecný přehled, zájem o sebevzdělávání, schopnost dobrého soustředění a práce ve stresu“, to jsou některé z požadavků na profesionálního tlumočníka podle R. Mázerové (2008, s. 10).

Po bakalářském studiu oboru Čeština v komunikaci neslyšících nabízí Karlova Univerzita navazující magisterské studium, jež sice tlumočnické předměty obsahuje, avšak přímo zaměřené magisterské studium na tlumočení a problematiku s ním spojenou zatím nikoli. Máme tedy možnost zlepšit se i po ukončení studia?

Sebevzdělávání je prvořadý úkol k postupu vpřed v tlumočnické profesi. Jednou z cest jsou kurzy, nabízené organizacemi sdružujícími tlumočníky jako například Česká komora tlumočnicků znakového jazyka. Jedná se o akreditované kurzy zaměřené na různé oblasti a specifika tlumočení. Další možností jsou skupinové nebo individuální kurzy v organizaci Pevnost. Nemusíme ale jít jen cestou kurzů. „Tlumočník by se měl pravidelně vzdělávat v obou pracovních jazycích a v tlumočnických dovednostech. Součástí takového vzdělání je mimo jiné i rozšiřování slovní zásoby a jazykových rejstříků v obou jazycích – v češtině

i v českém znakovém jazyce.“¹ Čas věnovaný různým pořadům pro neslyšící, videím, rozhovorům, z nichž můžeme slovní zásobu čerpat, je také důležitý. Každá další nová příležitost nahlédnout na tlumočení nebo se jej přímo účastnit je skvělou příležitostí k novým zkušenostem, nemluvě o seznámení se a konzultací s kolegy tlumočníky.

Přípravou a studováním materiálů se vzděláváme nejlépe, dostáváme tak příležitost rozšířit si vědomosti i slovní zásobu v různých oblastech. Jako velmi přínosný a pro tuto profesi důležitý je také intenzivní kontakt s komunitou neslyšících. V tématech s kulturou spjatých a aktuálním dění v komunitě

by se měl tlumočník znakového jazyka orientovat. Mimo osobní kontakt s neslyšícími máme k dispozici jako zdroje aktualit například Zprávy v českém znakovém jazyce, internetové stránky a sociální sítě organizací nebo internetové skupiny neslyšících.

Jednou z dalších oblastí, na níž můžeme pracovat, je projev. Lze tedy svůj projev zlepšit po stránce hlasové? Při tlumočení mezi českým jazykem a českým znakovým jazykem totiž často převádíme informace i do podoby mluvené, a proto bychom měli pracovat na svém mluveném projevu. „S dobrou hlasovou technikou se při mluveném projevu tolik neunavíme a vydržíme mluvit dlouho, aniž by utrpěla kvalita a zdraví našeho hlasu.“ (Svobodová, 2008, s. 16) Začít bychom měli u tzv. hlasové hygieny, abychom předešli ochraptění nebo dokonce dočasné ztrátě hlasu. M. Svobodová uvádí mimo jiné tato pravidla (2008, s. 17):

- Nekuřte.
- Před delším slovním projevem se rozmluvte.
- Hlas neléčíme horkými tekutinami ani alkoholem. Doporučuje se pít nápoje neslazené a vlažné.
- Slabý hlas lze kompenzovat pečlivou artikulací.

Neměli bychom zapomínat pravidelně při projevu dýchat (lze cvičit doma), důležité je také členění na logické úseky a pečlivá (ne přehnaná) artikulace. Pokud si nejsme svou výslovností jistí, jako zpětná vazba nám může posloužit hodnocení kolegy či poslech vlastní nahrávky. Artikulaci můžeme cvičit

¹ Tlumočení znakového jazyka v oblasti vzdělávání – otázky a odpovědi. In: JTP [online]. [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <https://www.jtpunion.org/K-profesi/Odborne/Tlumoceni-znakoveho-jazyka-v-oblasti-vzdelavani-ot>

sami doma, nebo se obrátit na specialistu. Nesmíme opomenout také styl projevu (formální/neformální), jež bychom měli brát v potaz a přizpůsobit ho tlumočenému obsahu.

V publikaci *Psychohygienu a relaxace pro tlumočníky znakového jazyka* najdeme kapitolu věnovanou tzv. vyhoření. „Vyhoření je zavedený termín pro negativní pocity týkající se práce, které se vyskytly u osoby, co dříve problémy neměla a do práce se těšila. Vyhoření se týká hlavně profesí, jež se trvale pohybují v psychickém napětí a pracují s druhými lidmi.“ (Veselá, 2008, s. 12) Nejenže práce tlumočnická obnáší neustálý kontakt s lidmi, ale také se jedná o tzv. pomáhající profesi, která je k vyhoření náchylná o to více.² Pokud se tedy chceme udržet „fit“ v tlumočnické profesi a nepodlehnout negativním pocitům, je dobré dodržovat jednoduchá pravidla (výběr z Veselá, 2008, s. 14):

- Pravidelně docházet na supervize;
- nebát se o problému mluvit s ostatními kolegy;
- pravidelně odpočívat;
- neustále se ve svém oboru vzdělávat;
- věřit ve smysluplnost své profese;
- naučit se zvládat negativní emoce;
- mít na sebe pouze realistické nároky a požadavky.

² Více o termínu pomáhající profesi v *Psychohygienu a relaxace pro tlumočníky znakového jazyka* (M. Veselá)

Psychohygienu. I to je jeden z bodů, jak se udržet v psychické pohodě a vykonávat práci co nejlépe. „Psychohygienu je v nejširším slova smyslu péče o duši.“ (Veselá, 2008, s. 20) Michaela Veselá uvádí několik důležitých součástí psychohygieny, z nichž jsem vybrala pár podle mě zásadních a vlastně velmi jednoduchých: spánek, minimalizace stresu, péče o duševní zdraví, relaxace, správná životospráva, vztahy s druhými lidmi. Myslím si, že není potřeba tyto pojmy více rozebírat, protože každý dobře ví, co na něj platí a kolik času potřebuje k dostatečnému odpočinku a jak jej navodit. Může jít o meditaci, jógu, pobyt v přírodě, aromaterapii, cvičení nebo sledování oblíbeného pořadu. Každému vyhovuje něco jiného. Pokud se totiž cítíme psychicky dobře, má to vliv nejen na naše chování a vztahy s druhými lidmi, ale právě i na náš pracovní výkon.

Také vzdělávání v dalších oborech a oblastech nás obohacuje. Pro profesi tlumočnická znakového jazyka můžeme také trénovat odezírání nebo paměť. Čím více zkušeností s tlumočením budeme mít, tím více bude naše paměť vytrénovaná. Každopádně na internetu najdeme nabídku kurzů tréninku mozku a paměti, na něž se můžeme přihlásit nebo trénovat přímo online.

Každý známe své slabiny, a právě tam bychom měli začít pracovat. Jak už termín sebezvzdělávání napovídá, je to na nás samotných. Tlumočnick se učí stále, je to taková celoživotní cesta. Jak na ní zůstat a nenechat se prací zavalit už víme, teď musíme každý najít tu správnou míru psychické pohody.

Pokud byste se chtěli začít do některého z témat zde zmiňovaných, můžete nahlédnout do materiálů Komory tlumočnicků znakového jazyka: *Psychohygienu a relaxace pro tlumočníky znakového jazyka*, *Technika mluveného projevu pro tlumočníky pro neslyšící*, *Rétorika pro tlumočníky*, *Sebereflexe a sebezvzdělávání v týmovém tlumočení*.

V předmětu zabývající se tlumočením jsem se toho hodně dozvěděla a prošla si teorií různých oblastí tlumočení. Zjistila jsem, že práce tlumočnická není lehkou profesí, vyžaduje osobní zapálení a výdrž, často pevné nervy, nenechat se odradit neúspěchem, ale vytrvat, i když jsou začátky nelehké. Pomyslný seznam schopností a dovedností kvalitního tlumočnicka se mi zdá poněkud dlouhý, i proto nastaly chvíle, kdy nejedna z nás studentek zvažovala, jestli lze všechno zvládnout, zda vytrvat nebo to vzdát. Velkou inspirací je mi paní doktorka Naďa Hynková Dingová, která je nejen výbornou tlumočnicí, ale také člověkem empatickým a vnímavým, což práce tlumočnická vyžaduje. Její pracovní zkušenosti jsou pestré a obohacující. Vidím před sebou ještě obrovský kus cesty, o němž jsem neměla ponětí, jak moc bude náročný. Tento rok mi teprve ukázal, o čem tlumočení je a jaké „superschopnosti“ vyžaduje. Věřím, že přijde nový impuls, který opět probudí tu chuť pokračovat dál a nenechat se pohltnout negativními pocity a neúspěchy, protože ani v životě nejsou jen dny plné slunce.

Použitá literatura:

- MÁZEROVÁ, R. *Sebereflexe a sebezvzdělávání v týmovém tlumočení*. 1. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. 10 s. ISBN 978-80-87153-48-2.
- SVOBODOVÁ, Marie. *Technika mluveného projevu pro tlumočníky*. Druhé, opravené vydání. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 16–17 s. ISBN 978-80-87153-99-4.
- VESELÁ, M. *Psychohygienu a relaxace pro tlumočníky znakového jazyka*. 1. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. 12–14 s. ISBN 978-80-87218-06-8.
- VESELÁ, M. *Psychohygienu a relaxace pro tlumočníky znakového jazyka*. 1. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. 20 s. ISBN 978-80-87218-06-8.

DENISA ŠPINLEROVÁ

(studentka 2. ročníku oboru Čeština v komunikaci neslyšících na UJKN na FFUK, vyučující Mgr. Naďa Hynková Dingová, Ph.D)

POSILOVÁNÍ STRESEM - CESTA K ODOLNOSTI

Pavel Kolář

Novinka
nejznámějšího
českého
fyzioterapeuta

Pavel Kolář, celosvětově uznávaný fyzioterapeut a odborník na celostní medicínu, ve své knize mimo jiné rozebírá opačnou úlohu stresových vlivů, a to zejména z hlediska zvýšení odolnosti našeho organismu. Naše tělo a duše v sobě skrývá obrovský potenciál udělat nás nejen silně odolnými, ale také šťastnými. Využijme ho a vezměme odpovědnost za své zdraví a kvalitu svého života do vlastních rukou!

ALPAMI NA KOLE

Alena Zárybnická

Populární televizní meteoroložka Alena Zárybnická vás překvapí. Je také velmi zdatnou turistkou. Na kole podnikla výlety po Alpách a zaznamenala nejen inspirativní trasy, ale podává i informace o lokálních zajímavostech, tradicích či jídle. Vše doprovázejí úchvatné fotografie.

Na kole
s Alenou Zárybnickou

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ...

Taťána G. Brzobohatá

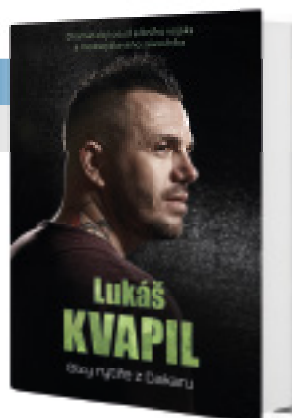
Vážně nevážná
kniha o všehochuti
života

Znáte ty stavy, kdy se chcete ze všeho vyplatit? Kdy se na chvíli zastavíte, zpětně se díváte na svůj život a říkáte si: „To je teda nářez! Tohle všechno jsem zažila?“ Jestli je znáte, tak mi jistě porozumíte v mém záměru tuhle knížku napsat. Ale pokud ty stavy neznáte, třeba Vám tahle knížka pomůže je v sobě objevit. A třeba taky ne a jen Vám zpříjemní chvíli. I to budu považovat za svoje malé vítězství. A co že to tedy je? Není to biografie a nejsou to vyložené ani memoáry. Pohádka pro dospělé, detektivka či jakákoliv jiná beletrie to taky není. Osobně bych to nazvala takovou vážně nevážnou knihou o všehochuti života, která by možná mohla snad i někoho inspirovat. TGB

LUKÁŠ KVAPIL: SLZY RYTÍŘE Z DAKARU

Sára Robert, Kvapil Lukáš

Veřejnost ho znala jen jako hrdinu ze slavné Rallye Dakar. Lukáš Kvapil na nejdůležitějším motoristickém závodě pomohl těžce zraněnému soupeři, na což později sám vinou vyčerpání doplatil. Nicméně po návratu domů sbíral ceny fair play, dostal nálepku „Rytíře z Dakaru“, aniž by někdo tušil, že profesionální voják, který se účastnil tří misí, trpí posttraumatickým stresovým syndromem. Že žije v ničivé dluhové pasti, která vyvrcholila osobním bankrotem, a že se s žáným ze svých čtyř dětí nestýká. A že ho trable dohnaly až k pokusu o sebevraždu.

Dramatický osud
elitního vojáka
a motocyklového
závodníka

JTP členem AVTE

Jednota tlumočnicků a překladatelů se stala členem evropské federace profesionálních sdružení audiovizuálních překladatelů **Audiovisual Translators Europe (AVTE)** a její zástupci se zúčastnili letošní valné hromady, která letos proběhla online ve dnech 7. a 8. května.

AVTE v tuto chvíli sdružuje dvacet členských organizací z osmnácti, zastupuje tedy několik tisíc překladatelů, kteří pracují pro kina, televize, streamovací platformy i pro další firmy. Organizace představuje fórum pro výměnu zkušeností, koordinuje aktivity usilující o propagaci profese, o zajištění důstojných pracovních podmínek a co nejlepší kvality audiovizuálních překladů. Jedná i s orgány Evropské unie, dalšími institucemi a postupně navazuje kontakty i s významnými hráči na audiovizuálním trhu. Hlavní cíle AVTE by se daly rozdělit do tří oblastí: 1) adekvátní odměna a podmínky, 2) autorská práva a 3) demystifikace strojového překladu.

I když jsou konkrétní podmínky v různých zemích různé, ukazuje se, že překladatelé po celé Evropě řeší prakticky stejné problémy. To platí dvojnásob v době, kdy především v oblasti titulkování začíná trh ovládat několik málo velkých hráčů. Proto je užitečné, že se můžeme informovat, co se kde děje a co se kde osvědčilo. Sledujeme například dění na severu Evropy, kde profesní organizace zařadily na černou listinu společnost Iyuno (dříve BTI Studios, nově Iyuno-SDI Group) a doporučily titulkářům, aby pro ni nepracovali. K tomuto kroku kolegové přistoupili, když nikam

nevedly snahy o jednání poté, co se Iyuno rozhodlo snížit titulkářům sazby o 30 % v souvislosti se zavedením strojového překladu. Zdá se, že negativní reklama spojená se zařazením na černou listinu přece jen firmu přiměje k jednání. Se stejnou agenturou se potýkají i španělští kolegové. Proto jsme také připojili podpis pod dopis adresovaný Netflixu, ve kterém španělská organizace ATRAE upozorňuje na nekalé praktiky Iyuna. V hlavní roli je opět posteditace strojového překladu a neadekvátní odměny.

Naopak jsme naše partnery informovali o tom, že jistá firma nabízí českým titulkářům k překladu francouzské celovečerní filmy za jednotnou cenu 150 €. Dozvěděli jsme se, že streamovací služba, na které budou titulky zveřejněny, má za devadesátiminutový film nárok na dotaci od francouzského státu ve výši 405 €.

Díky spolupráci v AVTE také můžeme sdílet materiály, které vznikly v jednotlivých zemích. Například jsme se mohli při tvorbě návrhu českých zásad titulkování inspirovat obdobnými

dokumenty z jiných zemí. Nebo jsme v minulém čísle ToPu mohli publikovat článek o strojovém překladu Daniela Landese z německého AVÜ.

Zástupce JTP naopak přispěl k **rozhovoru o strojovém překladu** v audiovizuálním překladu, jenž vznikl pro **chorvatský workshop Translating Europe** (celý workshop byl věnován audiovizuálnímu překladu, podobně jako loňský **workshop slovinšský**). V návaznosti na něj spolupracuje zástupce JTP na tvorbě manifestu AVTE o strojovém překladu v audiovizuálním překladu – dokument by měl napomoci k tomu, aby se strojový překlad využíval v audiovizuální sféře vhodným způsobem a nebyl přeceňován.

Díky členství v AVTE se dozvíme i o trendech na trhu, o nových nástrojích, výzkumech nebo plánovaných konferencích a seminářích. O tom nejpodstatnějším budeme informovat i členy JTP.

Věříme, že epidemiologická situace v Evropě nám brzy umožní, abychom se s kolegy z partnerských organizací opět mohli začít setkávat osobně a že časem ve spolupráci s AVTE uspořádáme společnou akci v Praze.

Bližší informace o AVTE najdete na webu <http://avteurope.eu/>.

MGR. MIROSLAV POŠTA
překladatel, tlumočnick, redaktor a korektor
na volné noze,
vedoucí překladatelských projektů,
externí spolupracovník ÚTRL FF UK,
autor a nakladatel (nakladatelství Apostrof –
Technologie ve službách překladatele,
Titulkujeme profesionálně, Umění překladu,
Pozvání k překladatelské praxi)

XIX. medzinárodná konferencia

Odborná komunikácia v zjednotenej Európe

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, srdečne Vás pozývame na medzinárodnú konferenciu, ktorá sa bude konať pri príležitosti Medzinárodného dňa prekladu.

Cieľom konferencie je pracovné stretnutie odborníkov zaoberajúcich sa teoretickými aj praktickými aspektmi odbornej komunikácie vo viacjazyčnej spoločnosti a skúmaním jazykovej krajiny. Konferencia je zameraná na nasledovné vecné okruhy profesionálnej komunikácie:

- preklad právnych textov,
- jazyk odbornej komunikácie (charakteristika jazykových osobitostí odborného jazykového štýlu),
- terminológia a terminografia (tvorba a využívanie terminologických elektronických slovníkov a terminologických databáz),
- translátologické aspekty odborného textu a odbornej komunikácie,
- jazyková krajina, jazyk v meste – od partiálnych otázok a rôznych kontextov skúmania po komparáciu v širokom spektre vzťahov a aspektov.

Odborníci zaoberajúci sa výskumom jazykovej krajiny budú mať možnosť prezentovať svoje poznatky a výsledky svojej vedeckovýskumnej práce v samostatnej sekcii zameranej na problematiku jazykovej krajiny.

Prípravný výbor konferencie:

doc. PhDr. Alena Ďuricová, PhD.,
Katedra germanistiky FF UMB Banská
Bystrica,
prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD., Kate-
dra slovenského jazyka a komunikácie
FF UMB Banská Bystrica,
Mgr. Jana Lauková, PhD., Katedra ger-
manistiky FF UMB Banská Bystrica,
PhDr. Eva Molnárová, PhD., Katedra
germanistiky FF UMB Banská Bystrica

Garanti konferencie:

doc. PhDr. Alena Ďuricová, PhD.,
Katedra germanistiky FF UMB Banská
Bystrica,
prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD., Kate-
dra slovenského jazyka a komunikácie
FF UMB Banská Bystrica,

Rámcový program konferencie

6. októbra 2021

08.00–09.00 Prezentácia
09.00–09.10 Otvorenie konferencie
09.10–12.00 Prednášky v sekcii
12.00–12.30 Obed
12.30–14.45 Prednášky v sekcii
15.00–17.00 Terminologický se-
minár (Mag. Pavlina
Lössl)

7. októbra 2021

09.00–12.00 Prednášky v sekcii
12.00–12.30 Diskusia, záver
konferencie
12.30–13.00 Obed
13.00–14.30 Vybrané aspekty pre-
kladu právnych textov
z nemčiny (Workshop
Mgr. P. Duchoslav)

Program bude aktuálne upravený podľa počtu prednášajúcich. Spôsob realizácie konferencie bude prispôbený aktuálnym protipandemickým opatreniam. V prípade, že nebude možné realizovať konferenciu prezenčne, bude uprednostnená forma online prostredníctvom aplikácie Teams.

Závazná prihláška

na medzinárodnú konferenciu „**Odborná komunikácia v zjednotenej Európe**“,

MENO A PRIEZVISKO, TITULY

.....

NÁZOV PRACOVISKA

.....

ADRESA PRACOVISKA

.....

TEL E-MAIL

Zúčastním sa na konferencii bez príspevku áno nie

Zúčastním sa na konferencii s príspevkom áno nie

NÁZOV PRÍSPEVKU

.....

.....

Mám záujem o rezervovanie ubytovania
v študentskom domove 1 noc (10/12 €) áno nie

z 5. 10. na 6. 10. 2021

z 6. 10. na 7. 10. 2021

.....

podpis

Prihlášku pošlite do 20. 09. 2021 na adresu:
Katedra germanistiky FF UMB, Tajovského 40, 974 01
Banská Bystrica, Slovenská republika alebo elektro-
nickou poštou na adresu: ff.kge@umb.sk, užitočné
adresy: <http://www.ff.umb.sk>.

Informácie

Prihláška + príspevky

Závaznú prihlášku spolu s abstraktom v slovenskom resp. vo zvolenom pracovnom jazyku je potrebné poslať **do 20. 9. 2021**.

- Rozsah abstraktu – maximálne 150 slov.
- **Príspevok je potrebné odovzdať pri prezentácii.**
- Na konferencii budú prezentované len príspevky odsúhlasené organizačným výborom.
- Publikované budú len príspevky odsúhlasené recenzentmi.

Rokovací jazyk

- slovenčina, čeština, nemčina angličtina

Ubytovanie si hradí každý účastník konferencie z vlastných nákladov.

Konferenčný poplatok

- **50 € (účasť na konferencii)**
- študenti a zamestnanci FF UMB bez poplatku,
- členovia JTP, zamestnanci UMB **25 €**,
- zahŕňa náklady na registráciu, poštovné, zborník, občerstvenie, obed,
- je potrebné uhradiť **do 1. 10. 2021** na IBAN účet: SK75 8180 0000 0070 0009 5590, SWIFT: SPSR-SKBA, variabilný symbol: 103372
- **v prípade potreby vystavenia faktúry na zaplatenie konferenčného poplatku, prosíme uviesť v prihláške požadované údaje: meno a priezvisko platiaceho účastníka, názov inštitúcie, adresu inštitúcie, IČO.**

Kontaktná adresa

- Filozofická fakulta UMB, Katedra germanistiky
- Anna Ivínová, Tajovského 40 974 01, Banská Bystrica Slovenská republika
- Tel: 48/ 446 55 11, e-mail: ff.kge@umb.sk

Prohlídka kostela Krista Spasitele na Barrandově a procházka Prokopským údolím

Uvolnění protikoronavirových opatření a konání Valné hromady JTP následující den byly dobrým důvodem proto, abychom se v pátek 18. června 2021 po delší době vydali na společnou vycházku. Za cíl jsme si tentokrát zvolili kostel Krista Spasitele na Barrandově. Je to zbrusu nová stavba, vysvěcená na podzim minulého roku. Byli jsme okouzleni jednoduchostí a elegancí budovy i vynalézavostí architektů a dalších umělců. Kostelem nás provedla ředitelka komunitního centra paní Ing. Tyrallová. Vysvětlila nám, že styl kostela zatím nebyl pojmenován, nejbližším

uměleckým stylem je minimalismus. Celý kostel je v bílé barvě, interiér je jednoduchý, zdobí ho především harmonie světla přicházejícího úzkými okny pod stropem, vitráží zabírající téměř celou pravou stranu loďe a kruhovým skleněným prstencem ve střeše. Je to technický unikát o průměru osmi metrů, ovládaný pomocí vzpěr a táhel a umožňující větrání. Má i symbolický význam – napodobuje trnovou korunu. Díky hře světél se atmosféra v kostele mění podle denní doby, ročního období nebo počasí. Zaujala nás také kruhová kaple o výšce devíti metrů ve tvaru válce ze skla a hliníku,

oltář a křtitelnice z bílého mramoru i kříž vyrobený ze sedmi slisovaných plátů skla. Na kříž bude v budoucnu umístěna dřevěná socha Krista, na níž se – stejně jako na varhanách – ještě pracuje. Zajímavostí je i vytápění podlahy kostela a také komunitního centra tepelným čerpadlem, využívajícím sedmi vrtů o hloubce 110 metrů. Náklady na stavbu kostela činily přes 200 milionů korun, peníze však nešly z veřejných zdrojů, podstatná část nákladů byla uhrazena z darů donátora, RNDr. Pavla Čížka, jemuž za toto ušlechtilé gesto udělil papež Řád sv. Řehoře Velikého.

V rámci prohlídky kostela jsme vystoupali na věž a pokochali se krásným výhledem, poté sestoupili do moderního komunitního centra a navštívili kavárnu, která je rovněž součástí areálu.

Po návštěvě kostela jsme zamířili do zahradní restaurace v nedalekých Klukovicích a menší skupinka skalních turistů se přesto, že teplota překročila 30 °C, vydala na asi šestikilometrovou procházku Prokopským údolím.

Kostel Krista Spasitele je nádherným dílem moderní architektury, jež stojí za návštěvu. Pokud znáte nějaké zajímavé místo nebo památku, zašlete tip, mohli bychom se tam vydat příště.

ALENA ŠOURKOVÁ

Dovolte, abychom Vás oslovili z Dětského domova v Dolních Počernicích

Historie našeho domova se počítá již od roku 1923 kdy byla otevřena tzv. vychovatelskou manželů Olivových.

V našem domově pracujeme systémem rodinných skupin, které přibližují výchovu dětí prostředí v rodině. Starší děti jsou připravovány na samostatný život prací v rodinných skupinách s možnostmi bydlení ve cvičných bytech. Snažíme se tak, aby byl pobyt v dětském domově pro naše děti stále menším handicapem. Při odchodu mohou odcházet do startovacího bytu.

Naš dětský domov sleduje tři hlavní směry: snahu vrátit děti do rodin, pomoci jim zažít příjemnější dětství a připravit je co nejlépe do samostatného života. Naše snaha má také výsledky. Úspěšnost dobrého začlenění dětí je 55 %.

Kapacita dětského domova čítá v současné době celkem 65 dětí. Největší skupinu tvoří děti starší 10 let, ale přicházejí k nám i dvouleté a tříleté. Děti starší 18 let a ty, které studují, mohou zůstat v dětském domově maximálně do šestadvaceti let.

Jsmé také spolupořadatelé Dětského domova Cupu – soutěž o nejvšestrannější sportovní dětský domov, pořádáme běžecké a pétanquové turnaje pro veřejnost, máme výtvarné a hudební aktivity.

V dnešní ekonomice, i přes státní dotace, se neobejdeme bez sponzorů, proto jsme oslovili i Vás s prosbou o finanční pomoc našemu dětskému domovu. Pokud nemáte tuto možnost, přivítáme, po domluvě, i pomoc materiální.

Chceme žít jako ostatní děti – chodit do kina, bavit se apod. Navštivte, prosím, naše stránky, dozvíte se více.

KOLEKTIV PRACOVNÍKŮ DD

E-mail: podpora@dddpc.cz

web: www.domovpocernice.cz

číslo účtu: 115-3847820227/0100, KB

Program „Lépe připraven do života“

Program je pro děti z Dětského domova a Školní jídelny v Dolních Počernicích. Významem je snažit se děti lépe připravit pro praktický život tak, aby děti opouštějící zařízení po ukončení ústavní výchovy dovršením osmnácti let, nebo z důvodu ukončení smlouvy setrvání dítěte, na dobrovolný pobyt po skončení ústavní výchovy (po dokončení přípravy na budoucí povolání), měly šanci uspět ve svém vlastním životě.

Rizika

- nedostatek finančních prostředků
- špatná podpora státu
- nezájem dětí nebo pedagogů o aktivní účast v programu
- nekvalitní příprava jednotlivých podprogramů
- nemocnost
- časová náročnost pro pedagogy a děti
- nekvalitní pedagogický sbor

Principy

- individuální přístup
- zapojování dětí i pedagogů
- propojování podprogramů
- působení interní i externí
- snaha o zpětnou vazbu
- provádění změn podle potřeby
- spravedlivosti
- motivačních bonusů
- podněty interní i externí
- jednotlivec může opakovat program vícekrát
- programy tvořeny i výjezdovými víkendy

Podprogramy

1. systém, 2. láska není pouze sex, 3. nauč se říkat ne, 4. cizí jazyk, 5. PC, 6. ekonomika, 7. právo, 8. osobnostní rozvoj – kladné vlastnosti, životopis, vyplňování dotazníků a složenek, videotrénink – přijímací pohovor, jak hledat práci, uvědomování si sami sebe, 9. vzdělávání pedagogů

1. Systém: dítě přichází do Domova a okamžitě zapojuje do systému, který by měl co nejvíce fungovat jako rodina. Rodinná skupina by měla žít odděleně (ideální byty od sebe), stará se sama o sebe (nakupuje, vaří, pere, uklízí si apod.) mimo finančních prostředků. Snaha zajistit kladné vztahy. Mezi všechny děti rozdělit úkoly přiměřené věku. Spravedlivě děti zapojovat do nepravdivých činností. Systém je interní záležitostí, která je ovlivněna zákony a kontrolními orgány.
2. Láska není pouze sex: pro děti od 12 let, zaměřeno na vztahy ke všem věkovým hranicím a na fungování rodiny i na sexuální výchovu
3. Nauč se říkat ne: pro děti od 12 let zaměřeno na odmítnutí negativních látek, seznámení s látkami a riziky při jejich používání
4. Cizí jazyk: pro děti všeho věku podle zájmu – výuka jazyku navíc, děti mezi 15.–18. rokem jeden rok povinně s cílem získat alespoň základy. Výjezdy do Anglie na studijní program.
5. PC: pro děti všeho věku podle zájmu, děti mezi 15.–18. rokem povinně, navíc s cílem, aby děti uměly základy Wordu, Excelu, E-mailové korespondence, Internetu, Power Pointu, případně vytvoření vlastních www stránek.
6. Ekonomika: pro děti ve věku 17–18 let, zaměřeno na reálné výdělky a náklady a na hospodaření s finančními prostředky. Upozornění na rizika půjček apod.
7. Právo: pro děti ve věku 17–18 let, zaměřeno na právo pracovní a trestní. Upozornění na základní principy tvorby právních předpisů.
8. Osobnostní rozvoj: měl by být neustálou součástí. Některé bloky by byly speciálně zařazeny do jiných podprogramů. Na některé by měly být speciální výjezdy.
9. Vzdělávání pedagogického sboru, aby vychovatelé mohli kvalitně působit na svěřené děti.

Dále vyšlo (nebo vyjde)...

Česko-thajský slovník / Jiří Škába. 3. vyd. Praha: Škábová Hana, 2021. ISBN 978-80-270-9633-6.

Akademická encyklopedie českých dějin VI.-H/2-K/1 / Jaroslav Pánek a kol. Praha: Historický ústav AV ČR, 2021. 464 s. ISBN 978-80-7286-366-2.

Encyklopédia pre školákov: kúzelné čítanie / Dagmar Jandová, Anna Kubecová. 1. vyd. Praha: ALBI Česká republika, 2021. ISBN 978-80-88403-42-5.

Česká literatura v anglických překladech (1989–2020) / Jaromír Kubiček, Tomáš Kubiček, Ladislav Nagy. 1. vyd. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2021. ISBN 978-80-7051-302-6.

Jazyk i vojna: okupacionnaja jazykovaja politika v Slavii vo vremja Vtoroj mirovoj vojny / Andrej Zinkevič. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2021. 599 s. Terminologický slovník. ISBN 978-80-263-1637-4.

Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva / Zbyněk Švarc a kolektiv. 5. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2021. 518 s. Terminologický slovník. ISBN 978-80-7380-834-1.

Přehled literárních pojmů a směrů / Lukáš Borovička, Ivana Šelešovská. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2021. ISBN 978-80-7358-310-1.

Lexikon zvířat. 1. vyd. Praha: Zoologická zahrada hl. m. Prahy, 2021. ISBN 978-80-85126-81-5.

Obojživelníci / Christophe Dufresnes. Praha: Essence, 2021. 224 s. ISBN 978-80-242-7006-7. Kč 359,00.

Ptáci / Jonathan Eplhick, John Woodward. 2. vyd. Praha: Slovart, 2021. 224 s. ISBN 978-80-276-0209-4. Kč 299,00.

Kouzlo krajiny krásných knih / Zdeněk Novák. 1. vyd. Kladruby nad Labem: Národní hřebčín, 2021. 116 s. Terminologický slovník. ISBN 978-80-907015-8-8.

Bylinkopedie. Díl 2 / Martin Chvapil, Jitka Chvapilová, Jana Šrámčíková. 1. vyd. Brno: CPress, 2021. ISBN 978-80-264-3506-8.

Encyklopedie olympioniků: čeští a českoslovenští sportovci na olympijských hrách / František Kolář [aj.]. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7474-4.

Žhavé nebe nad Československem: letecké souboje československých stíhačů nad naším územím 1918–1989 / Marek Brzkovský, Jan Šafařík. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7486-7.

Sociophonology of received pronunciation: native and non-native environments / Miroslav Ježek. 1. vyd. Brno: Masaryk University Press, 2021. 271 s. Terminologický slovník. ISBN 978-80-210-9832-9.

Lexikon kouzel pro děti i dospělé / Kamila van de Venter. 1. vyd. Praha: Pointa Publishing, 2021. ISBN 978-80-7650-221-5.

Co se děje ve svátostech?: 25 otázek a odpovědí / Les Miller; z anglického originálu přel. Jiří Gračka. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2021. 65 s. Terminologický slovník. ISBN 978-80-7566-136-4.

Dnes se stalo... / Luděk Bárta. Praha: Albatros, 2021. 256 s. ISBN 978-80-00-06122-1. Kč 399,00.

ÚZ č. 1404 Znalci, tlumočníci. Úplné znění předpisů. 1 vyd. Ostrava: Sagit, 2021. ISBN 978-80-7488-440-5. Kč 99,00.

Academia, Praha 2021

Umělecké památky Moravy a Slezska. O-P / Bohumil Samek, Kateřina Dolejší (editoři). 1. vyd. 1239 s. ISBN 978-80-200-0473-4 (soubor). ISBN 978-80-200-3122-8.

Pražský uličník: encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství / Barbora Laštovková, Marek Laštovka. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3267-6.

Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách / Pavel Vlček. 2. vyd. ISBN 978-80-200-3261-4.

Kalendář událostí v KT Auschwitz. 1. svazek / Danuta Czechová; z polského originálu přel. Lenka Kuhar Daňhelová. 1. vyd. 762 s. ISBN 978-80-200-3139-6 (soubor). ISBN 978-80-200-3252-2.

Kalendář událostí v KT Auschwitz. 2. svazek / Danuta Czechová; z polského originálu přel. Lenka Kuhar Daňhelová. 1. vyd. 763–1183 s. ISBN 978-80-200-3139-6 (soubor). ISBN 978-80-200-3253-9.

Kronika druhé republiky / Jiří Padevět. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3254-6.

Biografický slovník českých zemí. [Díl] 24, Hem–Hi / Zdeněk Doskočil. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3275-6.

Na jedné lodi: globalizace a bezdomovectví v českém městě / Petr Vašát. 1. vyd. Academia + Sociologický ústav AV ČR, 2021. 352 s. Terminologický slovník. ISBN 978-80-200-3200-3 (Academia). ISBN 978-80-7330-367-9 (Sociologický ústav AV ČR).

Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2020, 2021

Kdopak by se překladau bál?: překlad jako didaktický nástroj pro výuku cizích jazyků II / editor: Eva Maria Hrdinová. 1. vyd. 155 s. ISBN 978-80-244-5855-7.

Liturgické textilie a jejich památková ochrana / Jitka Jonová, Radek Martinek (eds.). 1. vyd. 338 s. Terminologický slovník. ISBN 978-80-244-5867-0.

Komunitní tlumočení v ČR a v nizozemsky hovořících zemích / Pavlína Knap-Dlouhá, Dita Benjamin-Macáková. 1. vyd. 190 s. ISBN 978-80-244-5887-8.

Stručný průvodce jazyky Evropy / Ludmila Lacková. 1. vyd. 84 s. ISBN 978-80-244-5809-0.

MGR. ALENA ŠOURKOVÁ
tlumočnice a překladatelka
místopředsedkyně JTP

ToP

(tlumočení-překlad)

Číslo 140 ročník XXXII – 2021

léto 2021

ToP (tlumočení-překlad)

Odborný bulletin Jednoty tlumočnicků
a překladatelů

ISSN 1210-4159 (tištěná verze,
1990-2014)

ISSN 2336-8888 (elektronická verze
od 2015, platí i pro elektronický archiv
starších ročníků)

JTP je členem Mezinárodní federace
překladatelů FIT – Fédération
internationale des traducteurs,
organizace třídy „A“ uznané UNESCO.

šéfredaktor Petr Kautský

redakční rada Prof. PhDr. Ivana
Čeňková, CSc., Amalaine Diabová,
Katarzyna Filgasová, Ing. Miroslav
Herold, CSc., PhDr. Milan Hrdlička,
CSc., Mgr. Marie Kopecká, PhDr. Andrej
Rády, Barbora Stejskalová, PhDr. Tomáš
Svoboda, Ph.D., Mgr. Alena Šourková,
Mgr. Andreas Weber.

redakce

JTP – ToP, Senovážné nám. 23,
110 00 Praha 1.

Telefon: 224 142 517. 224 142 312.

E-mail: jtp@jtpunion.org

www.jtpunion.org

Facebook: [jtp@jtpunion.org](https://www.facebook.com/jtp@jtpunion.org)

předplatné 2021 v ČR 200 Kč, v zahraničí
10 eur.

Cena jednoho čísla 65 Kč.

Zdarma členům JTP, ASKOT a řádným
členům České komory tlumočnicků
znakového jazyka.

Bankovní účet: 2800245144/2010

BIC: FIOBCZPPXX

IBAN: CZ5020100000002800245144

Registrace MK ČR 6198 TS: 7B B1.

Čtvrtletník. Vychází jen ve formátu PDF.

Uzávěrka tohoto čísla 31. 5. 2021.

Vydala © Jednota tlumočnicků
a překladatelů, IČ CZ002505676.

Za obsah článků odpovídají autoři. Texty
neprošly jazykovou úpravou. Příspěvky
nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.
Příspěvky se nehonorují. Příspěvky
zde otištěné nesmí být reprodukovány
v žádné formě, ani elektronickým či
mechanickým způsobem, včetně systémů
pro ukládání a vyhledávání informací,
bez souhlasu držitelů copyrightu.
Citace z textů možno přetisknout pouze
s uvedením zdroje.

Volné kanceláře v centru Prahy

Nabízíme dlouhodobé i krátkodobé pronájmy
komerčních prostor, širokou škálu služeb a
příjemné prostředí uprostřed rušného města.

Můstek (A, B) - 8 min
Hlavní nádraží (C) - 6 min
Náměstí Republiky (B) - 5 min

Jindřišská - 2 min

www.smosk.cz

pronajmy@smosk.cz

FB: @smosk23

smos*k* CENTRUM

Senovážné náměstí 23
Praha 1 - Nové město, 110 00